

RAPORT Z WIZYTACJI
(ocena programowa – profil ogólnoakademicki)

dokonanej w dniach 14- 15 listopada 2016 r. na kierunku *turystyka i rekreacja* prowadzonym w ramach obszaru nauk społecznych oraz obszaru nauk medycznych i nauki o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu ogólnoakademickim realizowanych w formie stacjonarnej na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym Akademii Pomorskiej w Słupsku

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:
przewodnicząca: prof. dr hab. Danuta Strahl, ekspert PKA

członkowie:

1. dr hab. Jadwiga Berbeka – ekspert PKA
2. dr hab. Piotr Zmyślony – ekspert PKA
3. mgr Beata Sejdak- ekspert ds. wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia
4. Ariel Wojciechowski - ekspert ds. studenckich

INFORMACJA O WIZYTACJI I JEJ PRZEBIEGU

Ocena jakości kształcenia na kierunku *turystyka i rekreacja* prowadzonym na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym Akademii Pomorskiej w Słupsku została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac przyjętego przez Prezydium PKA na rok akademicki 2016/2017. Polska Komisja Akredytacyjna po raz pierwszy oceniała jakość kształcenia na w/w kierunku.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Zespół Oceniający PKA poprzedził wizytację zapoznaniem się z raportem Samooceny przedłożonym przez władze Uczelni, odbył także spotkanie organizacyjne w celu omówienia wykazu spraw wymagających wyjaśnienia z władzami Uczelni i ocenianej jednostki oraz ustalenia szczegółowego harmonogramu przebiegu wizytacji; dokonano także podziału zadań pomiędzy członków Zespołu. W trakcie wizytacji odbyły się spotkania z nauczycielami akademickimi prowadzącymi zajęcia na ocenianym kierunku studiów, ze studentami, z osobami i gremiami odpowiedzialnymi za praktyki, wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia, z Samorządem studenckim, pracownikami Biura Karier. Przeprowadzono także hospitację zajęć oraz wizytację bazy dydaktycznej wykorzystywanej w realizacji zajęć na ocenianym kierunku studiów. W toku wizytacji Zespół dokonał przeglądu prac dyplomowych i etapowych, a także przedłożonej dokumentacji. Przed zakończeniem wizytacji dokonano wstępnych podsumowań, sformułowano uwagi i zalecenia, o których Przewodnicząca Zespołu poinformowała władze Uczelni i jednostki na spotkaniu podsumowującym.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

**OCENA SPEŁNIENIA KRYTERIÓW OCENY PROGRAMOWEJ DLA KIERUNKÓW
STUDIÓW O PROFILU OGÓLNOAKADEMICKIM**

Kryterium oceny	Ocena końcowa spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia		x			
2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej oraz prowadzone w jednostce badania naukowe zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia		x			
3. Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia		x			
4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną i naukową umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu ogólnoakademickim i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia, oraz prowadzenie badań naukowych		x			
5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się, prowadzenia badań i wchodzenia na rynek pracy		x			
6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów		x			

<p>1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.</p> <p>1.1. Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku studiów jest zgodna z misją i strategią rozwoju uczelni, odpowiada celom określonym w strategii jednostki oraz w polityce zapewnienia jakości, a także uwzględnia wzorce i doświadczenia krajowe i międzynarodowe właściwe dla danego zakresu kształcenia.*</p> <p>1.2. Plany rozwoju kierunku uwzględniają tendencje zmian zachodzących w dziedzinach nauki i dyscyplinach naukowych, z których kierunek się wywodzi, oraz są zorientowane na potrzeby otoczenia społecznego, gospodarczego lub kulturalnego, w tym w szczególności rynku pracy.</p> <p>1.3. Jednostka przyporządkowała oceniany kierunek studiów do obszaru/obszarów kształcenia oraz wskazała dziedzinę/dziedziny nauki oraz dyscyplinę/dyscypliny naukowe, do których odnoszą się efekty kształcenia dla ocenianego kierunku.</p> <p>1.4. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku studiów są spójne z wybranymi efektami kształcenia dla obszaru/obszarów kształcenia, poziomu i profilu ogólnoakademickiego, do którego/których kierunek ten został przyporządkowany, określonymi w Krajowych Ramach</p>

Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego, sformułowane w sposób zrozumiały i pozwalający na stworzenie systemu ich weryfikacji. W przypadku kierunków studiów, o których mowa w art. 9b, oraz kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9c ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.), efekty kształcenia są także zgodne ze standardami kształcenia określonymi w przepisach wydanych na podstawie wymienionych artykułów ustawy. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku studiów, uwzględniają w szczególności zdobywanie przez studentów pogłębionej wiedzy, umiejętności badawczych i kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej, na rynku pracy, oraz w dalszej edukacji.*

1.5 Program studiów dla ocenianego kierunku oraz organizacja i realizacja procesu kształcenia, umożliwiają studentom osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów kształcenia oraz uzyskanie kwalifikacji o poziomie odpowiadającym poziomowi kształcenia określonemu dla ocenianego kierunku o profilu ogólnoakademickim.*

1.5.1. W przypadku kierunków studiów, o których mowa w art. 9b, oraz kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9c ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, program studiów dostosowany jest do warunków określonych w standardach zawartych w przepisach wydanych na podstawie wymienionych artykułów ustawy.

1.5.2 Dobór treści programowych na ocenianym kierunku jest zgodny z zakładanymi efektami kształcenia oraz uwzględnia w szczególności aktualny stan wiedzy związanej z zakresem ocenianego kierunku.*

1.5.3. Stosowane metody kształcenia uwzględniają samodzielne uczenie się studentów, aktywizujące formy pracy ze studentami oraz umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności w przypadku studentów studiów pierwszego stopnia - co najmniej przygotowanie do prowadzenia badań, obejmujące podstawowe umiejętności badawcze, takie jak: formułowanie i analiza problemów badawczych, dobór metod i narzędzi badawczych, opracowanie i prezentacja wyników badań, zaś studentom studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich – udział w prowadzeniu badań w warunkach właściwych dla zakresu działalności badawczej związanej z ocenianym kierunkiem, w sposób umożliwiający bezpośrednie wykonywanie prac badawczych przez studentów.*

1.5.4. Czas trwania kształcenia umożliwia realizację treści programowych i dostosowany jest do efektów kształcenia określonych dla ocenianego kierunku studiów, przy uwzględnieniu nakładu pracy studentów mierzonego liczbą punktów ECTS.

1.5.5. Punktacja ECTS jest zgodna z wymaganiami określonymi w obowiązujących przepisach prawa, w szczególności uwzględnia przypisanie modułom zajęć powiązanych z prowadzonymi w uczelni badaniami naukowymi w dziedzinie/dziedzinach nauki związanej/związanych z ocenianym kierunkiem więcej niż 50% ogólnej liczby punktów ECTS.*

1.5.6. Jednostka powinna zapewnić studentowi elastyczność w doborze modułów kształcenia w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS wymaganej do osiągnięcia kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia na ocenianym kierunku, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej.*

1.5.7. Dobór form zajęć dydaktycznych na ocenianym kierunku, ich organizacja, w tym liczebność grup na poszczególnych zajęciach, a także proporcje liczby godzin różnych form zajęć umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w szczególności w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności prowadzenia badań oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej. Prowadzenie zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość spełnia warunki określone przepisami prawa.*

1.5.8. W przypadku, gdy w programie studiów na ocenianym kierunku zostały uwzględnione praktyki zawodowe, jednostka określa efekty kształcenia i metody ich weryfikacji, oraz zapewnia właściwą organizację praktyk, w tym w szczególności dobór instytucji o zakresie działalności odpowiednim do celów i efektów kształcenia zakładanych dla ocenianego kierunku oraz liczbę miejsc odbywania praktyk dostosowaną do liczby studentów kierunku.

1.5.9. Program studiów sprzyja umiędzynarodowieniu procesu kształcenia, np. poprzez realizację programu kształcenia w językach obcych, prowadzenie zajęć w językach obcych, ofertę kształcenia dla studentów zagranicznych, a także prowadzenie studiów wspólnie z zagranicznymi uczelniami lub instytucjami naukowymi.

1.6. Polityka rekrutacyjna umożliwia właściwy dobór kandydatów.
1.6.1. Zasady i procedury rekrutacji zapewniają właściwy dobór kandydatów do podjęcia kształcenia na ocenianym kierunku studiów i poziomie kształcenia w jednostce oraz uwzględniają zasadę zapewnienia im równych szans w podjęciu kształcenia na ocenianym kierunku.

1.6.2. Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się na ocenianym kierunku umożliwiają identyfikację efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz ocenę ich adekwatności do efektów kształcenia założonych dla ocenianego kierunku studiów. *

1.7. System sprawdzania i oceniania umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia.*

1.7.1. Stosowane metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia są adekwatne do zakładanych efektów kształcenia, wspomagają studentów w procesie uczenia się i umożliwiają skuteczne sprawdzenie i ocenę stopnia osiągnięcia każdego z zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności prowadzenia badań oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej, na każdym etapie procesu kształcenia, także na etapie przygotowywania pracy dyplomowej i przeprowadzania egzaminu dyplomowego, oraz w odniesieniu do wszystkich zajęć, w tym zajęć z języków obcych.

1.7.2. System sprawdzania i oceniania efektów kształcenia jest przejrzysty, zapewnia rzetelność, wiarygodność i porównywalność wyników sprawdzania i oceniania, oraz umożliwia ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia. W przypadku prowadzenia kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość stosowane są metody weryfikacji i oceny efektów kształcenia właściwe dla tej formy zajęć.*

1. Ocena - W pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema i trzema cyframi.

1.1.

Założeniem kształcenia na I stopniu kierunku *turystyka i rekreacja* na Wydziale Matematyczno – Przyrodniczym Akademii Pomorskiej w Słupsku jest przygotowanie absolwentów do wejścia na rynek pracy i sprawnego na nim działania, dzięki umiejętności dostosowania się do wymagań innowacyjności i kreatywności w zakresie swoich kompetencji zawodowych, co wpisuje się w założenia misji Uczelni. Wszystkie oferowane na kierunku specjalności są zorientowane na zdobywanie kompetencji w zakresie szeroko pojętej turystyki, ze słabszym uwzględnianiem rekreacji. Jednostka oferowała 3 specjalności, takie jak: Geoturystyka, Turystyka w strefie nadmorskiej, Turystyka zdrowotna, ale w roku akademickim 2015/16, ze względu na niewielką liczbę studentów, kształcenia odbywało się jedynie na specjalności Geoturystyka.

Zagadnienia dotyczące rekreacji mają odzwierciedlenie w kilku przedmiotach, ale nie stanowi ona o tożsamości kierunku.

Realizowana koncepcja kształcenia ma odzwierciedlenie w misji Uczelni, która nawiązuje do kształtowania postaw przyszłych absolwentów przez propagowanie wzorców twórczych i odpowiedzialnych obywateli za ich życie zawodowe, publiczne i prywatne. Uczelnia w misji i wizji postawiła przed sobą zadanie przekazywanie wiedzy zgodne z kanonem wiedzy uniwersalnej oraz współodpowiedzialność za tworzenie społeczeństwa opierającego się na wiedzy poprzez wykorzystanie nowoczesnych technologii informacyjnych. W misji podkreślono troskę o poziom kształcenia i dopasowanie oferty edukacyjnej do wymogów szybko zmieniającego się rynku pracy.

W misji Wydziału podkreślono, że studenci mają rozwijać swoją zainteresowania, pogłębiać wiedzę, doskonalić umiejętności praktyczne i kształtować postawy społeczne. Wskazano także, że Jednostka dąży do przygotowania studentów do odpowiedzialnego wykonywania zawodu uwzględniając potrzeby zarówno regionalnej, jak i globalnej gospodarki. Regionalny charakter uczelni podkreślany był także w czasie spotkań z Komisją. Koncepcja kształcenia kierunku *turystyka i rekreacja* wpisuje się w cele strategiczne i założenia misji poprzez przygotowanie absolwentów o odpowiednich kwalifikacjach zawodowych, oferowanie studentom wiedzy uniwersalnej i specjalizacyjnej, oferowanie specjalności konsultowanych z pracodawcami i diskutowanych z kadrami akademicką i studentami, co potwierdziło spotkanie zespołu oceniającego z pracodawcami.

Podwyższanie jakości kształcenia jest przyjęte jako operacyjny cel nr 2 Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego, na którym realizowany jest kierunek *turystyka i rekreacja*. Koncepcja kształcenia

kierunku turystyka i rekreacja uwzględnia ten cel poprzez wdrożony i funkcjonujący wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia będący wspomaganie realizacji polityki jakości. Podkreśla się konieczność stałego uatrakcyjniania i unowocześniania zajęć dydaktycznych oraz niezbędność konstruowania oferty dydaktycznej tak, by zapewniała ona absolwentom Wydziału przewagę na rynku pracy. Koncepcja kształcenia bazuje na wzorcach krajowych czerpiąc wybrane treści kształcenia z obowiązujących przed rokiem 2012 standardów kształcenia oraz doświadczeń dydaktycznych polskich uczelni.

Biorąc pod uwagę powyższe można stwierdzić, że koncepcja kształcenia na kierunku *turystyka i rekreacja* jest zgodna z realizowaną przez Uczelnię misją i strategicznymi kierunkami rozwoju jak również polityką jakości.

1.2.

Jednostka posiada plany rozwoju kierunku, które odzwierciedlają potrzeby rynku branżowego.

Podstawowym tego wyrazem jest przejście, poczynając od roku akademickiego 2016/1017, na profil praktyczny. Jednakże, prowadząc kształcenie na poziomie ogólnoakademickim w ocenianym okresie jednostka dbała o permanentny monitoring współczesnych rynków, w szczególności regionalnych.

W planach rozwoju kierunku Jednostka stara się uwzględniać potrzeby branżowego rynku pracy. W tym zakresie przeprowadzono badania: *Diagnoza rynku pracy subregionu słupskiego*, IGiSR AP w Słupsku, Słupsk, maj 2014 oraz *Analiza oczekiwań rynku pracy subregionu słupskiego 2014*, AP w Słupsku, Słupsk, grudzień 2014, z których wynikało, że w regionie istnieje duże zapotrzebowanie na kadry z branży turystycznej. Wnioski z badań i dyskusji są wdrażane na Uczelni.

W ramach rozwoju kierunku *turystyka i rekreacja* planowana jest bliska i stale pogłębiana współpraca z przedstawicielami zewnętrznych podmiotów gospodarczych, w celu lepszego przygotowania studentów do wejścia na rynek pracy. Na poziomie Uczelni powołano Radę Gospodarczą, która pełni rolę doradcą dla władz Uczelni w zakresie dostosowania programów kształcenia do potrzeb rynku pracy. Na poziomie wizytowanego kierunku, w chwili obecnej nie ma sformalizowanej formy współpracy z interesariuszami zewnętrznymi, konsultacje prowadzone są raczej indywidualnie z poszczególnymi podmiotami, niemniej Jednostka planuje tę współpracę sformalizować. Zapewni to systematyczny dopływ informacji z rynku pracy o jego wymogach i pozwoli odpowiednio planować działania pod kątem rynku pracy. Jednostka uwzględnia celowość współpracy uczelni z samorządami lokalnymi i regionalnymi, dążąc do kształcenia specjalistów oraz przygotowując ich do prowadzenia badań o aplikacyjnych wynikach. Uczelnia posiada podpisane porozumienia z Biurami Pracy o charakterze regionalnym.

1.3

Jednostka określiła efekty kształcenia dla kierunku *turystyka i rekreacja* w drodze Uchwały Senatu Akademii Pomorskiej nr R/0004/23/12 z dnia 25.04. 2012 roku w sprawie zatwierdzenia programów kształcenia na kierunku *turystyka i rekreacja* studia I stopnia na profilu ogólnoakademickim.

Jednostka przyporządkowała oceniany kierunek studiów do dwóch obszarów kształcenia: nauki społeczne oraz nauki medyczne i nauki o zdrowiu oraz nauki o kulturze fizycznej, określając na podstawie przypisanych punktów ECTS udział pierwszego obszaru jako 73,3%, a drugiego 26,6%.

Jednostka w Raporcie Samooceny wskazała kilka dziedzin nauk (oprócz nauk społecznych i ekonomicznych- nauki prawne) oraz wiele dyscyplin naukowych (jak ekonomia, psychologia, socjologia, prawo, nauki o administracji), do których odnoszą się efekty kształcenia dla ocenianego kierunku. Dla obszaru nauk medycznych, o zdrowiu i kulturze fizycznej wskazano dziedzinę nauki o kulturze fizycznej, nauki o zdrowiu, nauki medyczne, –dyscyplina biologia medyczna. Rzeczywiście opis efektów uwzględnia te dyscypliny i dziedziny i efekty te są realizowane, ale nie kształtują tożsamości kierunku, wydaje się, że nie ma potrzeby tak nadmiernego uszczegóławiania i wskazywania tak licznych dziedzin i dyscyplin .

1.4

Jednostka określiła efekty kształcenia dla kierunku *turystyka i rekreacja* - studia I stopnia w drodze wspomnianej już Uchwały Senatu Akademii Pomorskiej nr R/0004/23/12 z dnia 25.04. 2012 roku w sprawie zatwierdzenia programów kształcenia na I stopniu studiów, w tym zatwierdzenia efektów kształcenia i programów studiów na lata 2012-2015 na kierunku turystyka i rekreacja.

Dla kierunku *turystyka i rekreacja* sformułowano 18 efektów kierunkowych w zakresie wiedzy, 30 w zakresie umiejętności i 9 w zakresie kompetencji Społecznych.

Formułując efekty kierunkowe w zakresie obszaru nauki społeczne wykorzystano wszystkie efekty obszarowe (z zakresu wiedzy, umiejętności i kompetencji Społecznych) z profilu ogólnoakademickiego - dla studiów I stopnia. Natomiast w obszarze nauki medyczne i nauki o zdrowiu oraz nauki o kulturze fizycznej wykorzystano 2 efekty w zakresie wiedzy (przy 12 obszarowych) i 3 w zakresie umiejętności (przy 14 obszarowych) oraz żadnego w zakresie kompetencji Społecznych (przy 9 obszarowych). Biorąc pod uwagę wskazane obszary kształcenia i nazwę kierunku brakuje w efektach kształcenia w zakresie kompetencji społecznych wskazania takich aspektów jak poczucie odpowiedzialności za siebie i innych, troska o bezpieczeństwo - swoje i członków grupy, zarządzanie czasem, zarządzanie ryzykiem, umiejętność współdziałania.

Jednakże, analiza efektów kształcenia, zatwierdzonych dla kierunku *turystyka i rekreacja* dla profilu praktycznego, realizowanego od roku 2016/17 pozwala dostrzec zdecydowaną poprawę w zakresie przypisania efektów kształcenia. Przypisano kierunek do trzeciego obszaru – nauki przyrodnicze, w zakresie którego Jednostka ma duży potencjał naukowy i dydaktyczny. Zmodyfikowano również efekty kształcenia. Nowy program nie jest przedmiotem oceny Komisji, jednakże biorąc pod uwagę zaistniałą sytuację, komisja dostrzega przyjęte przez Jednostkę właściwe kierunki zmian. Na powstałym etapie przejściowym należy więc dołożyć starań, by w trakcie dwóch ostatnich lat na profilu ogólnoakademickim wzmocnić treści kształcenia z zakresu nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej, w szczególności uwzględnić bardziej problematykę rekreacji.. Zakładane efekty kształcenia są przedstawiane studentom oraz omawiane podczas pierwszych zajęć z danego przedmiotu. Ponadto w opinii studentów jak i Zespołu oceniającego zakładane efekty kształcenia są zrozumiałe i weryfikowalne na podstawie przyjętych metod weryfikacji takich jak: kolokwia, egzaminy, prace zespołowe, raporty, projekty. Studenci mają świadomość celowości sformułowanych efektów kształcenia oraz uznają ich zasadność w procesie kształcenia na wizytowanym kierunku studiów w trakcie realizacji programu na właściwym poziomie studiów. Zakładane efekty kształcenia uwzględniają zdobywanie przez studentów pogłębionej wiedzy, umiejętności badawczych oraz kompetencji społecznych niezbędnych do działalności badawczej oraz w życiu zawodowym.

1.5

1.5.1

Nie dotyczy ocenianego kierunku

1.5.2

Plan studiów na pierwszym stopniu na kierunku *turystyka i rekreacja* ma strukturę modułową. W strukturze planu studiów występują następujące moduły: z zakresu nauk podstawowych, zajęcia o charakterze praktycznym (w tym: zajęcia laboratoryjne, warsztatowe i projektowe), kierunkowe niezwiązane z kierunkiem studiów zajęcia ogólnouczeniowe, z obszarów nauk humanistycznych i nauk społecznych, do wyboru przez studenta: z języka obcego, z wychowania fizycznego i praktyki zawodowe. Zgodnie z załączonymi programami studiów na I stopniu studiów kształcenia oferowane są 3 specjalności: Geoturystyka, Turystyka w strefie nadmorskiej, Turystyka zdrowotna. Dobór treści programowych na kierunku *turystyka i rekreacja* jest zgodny z zakładanymi efektami kształcenia oraz uwzględnia aktualnie stosowane w hotelarstwie i gastronomii rozwiązania związane z zakresem ocenianego kierunku. Słabiej dostosowany do realiów rynkowych jest dobór treści z zakresu rekreacji. Analiza programów studiów wskazuje, że przedmioty podstawowe i kierunkowe dają poprawną merytoryczną podstawę uzyskania wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych z zakresu turystyki. Jednakże nazwa kierunku brzmi *turystyka i rekreacja* i trzeba podkreślić, co już zostało zaznaczone, że problematyka rekreacji jest wyraźnie słabiej reprezentowana. W nazwach kilku przedmiotów pojawia się słowo rekreacja (Ekonomika turystyki i rekreacji, Społeczne skutki rozwoju turystyki i rekreacji), ale biorąc pod uwagę zakładane efekty kształcenia, jest to raczej zabieg formalny. Jest tylko po jednym przedmiocie podejmującym problematykę rekreacji wśród przedmiotów podstawowych (Podstawy rekreacji) i kierunkowych. Kilka wśród specjalnościowych: Turystyka aktywna, Nowe formy turystyki i rekreacji w strefie nadmorskiej (na specjalności Turystyka w strefie

nadmorskiej), Turystyka speleologiczna, Turystyka obszarów górskich (na specjalności Geoturystyka). Nieco bogatsza reprezentacja przedmiotów jest na specjalności Turystyka zdrowotna, ale do tej pory nie została ona uruchomiona. Treści kształcenia takich przedmiotów jak np. Podstawy turystyki, kulturowe aspekty turystyki, regiony turystyczne pozwalają na realizację efektów w zakresie wiedzy tj. np. zna uwarunkowania zróżnicowania atrakcyjności turystycznej obszarów Polski i świata, potrafi dokonywać analizy zróżnicowania atrakcyjności turystycznej obszarów Polski i świata, potrafi wskazać historyczne uwarunkowania rozwoju turystyki i potrafi wykorzystywać je do analizy zróżnicowania przestrzennego zjawisk turystycznych, zna specyfikę walorów, zagospodarowania i ruchu turystycznego w różnych typach przestrzeni turystycznej, potrafi charakteryzować determinanty funkcjonowania turystyki w różnych typach przestrzeni,

Dobór treści programowych uwzględnia potrzeby rynku pracy w turystyce, ten aspekt jest silną stroną Jednostki, władze i Kadra dydaktyczna pozostają w stałym kontakcie z branżą, więc elastycznie i systematycznie starają się uwzględniać potrzeby rynku w programie studiów i przekazywanych treściach. Na podstawie listy realizowanych prac dyplomowych można stwierdzić, że tematy były zbieżne z zakresem i efektami kształcenia kierunku *turystyka i rekreacja*, koncentrowały się wokół problematyki geoturystyki (co wynikało z realizowanej specjalności), natomiast ponownie podkreślić trzeba, że tematyka rekreacji nie była reprezentowana.

1.5.3

Treści przedmiotów uwzględnionych w programie studiów na kierunku *turystyka i rekreacja* realizowane są za pomocą takich metod i form kształcenia jak: wykłady, ćwiczenia, seminaria, konwersatoria, projekty, warsztaty, lektoraty itd. Wymieniane w sylabusach metody wskazują na dominację wykładów. Zamieszczone w sylabusach informacje pozwalają sądzić, że stosowane metody kształcenia uwzględniają samodzielne uczenie się studentów poprzez realizację projektów i samodzielnych opracowań problemowych oraz aktywizujące formy pracy ze studentami jak dyskusje na ćwiczeniach, praca w grupach. Również hospitacje zajęć pozwalają ocenić, że wykorzystywane formy kształcenia prowadzą do aktywizacji studentów. Metody dydaktyczne w szczególności wykorzystywane w seminarium dyplomowym jak i przy opracowywaniu na różnych przedmiotach referatów i ich prezentacji, umożliwiają studentom nabycie umiejętności formułowania i analizy problemów badawczych, dobór metod i narzędzi badawczych, opracowanie i prezentacja wyników badań. Pracownicy Jednostki podejmują działania włączające studentów do prac naukowych. Przykładem są wspólne publikacje, w szczególności jako powiązane z kierunkiem można wymienić: Wielkość ruchu turystycznego na plażach nadmorskich środkowego wybrzeża Bałtyku i jego związek z warunkami pogodowymi w: Współczesne problemy w turystyce i rekreacji, Wydawnictwo Naukowe WSHiG, Poznań, s. 369-377 – autorstwo 5 studentów. Stosowane metody kształcenia (wykłady, ćwiczenia, lektoraty, obozy, ćwiczenia terenowe oraz projektowe) na wizytowanym kierunku w opinii studentów są wystarczające i adekwatne do zdobywania zakładanych efektów kształcenia oraz uwzględniają proces samodzielnego uczenia się przez studentów poprzez przygotowywanie referatów, projektów oraz pracę w bibliotece. Ponadto na wizytowanym kierunku realizowane są metody aktywizujące studentów do pracy w grupach oraz przygotowujące ich do przyszłej pracy zawodowej. Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA wyrażali pozytywną opinię o stosowanych metodach kształcenia jako adekwatne do zdobywania przez nich wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych na wizytowanym kierunku.

1.5.4

Kształcenie na kierunku *turystyka i rekreacja* na studiach I stopnia trwa 6 semestrów. W toku studiów student ma od 1582 do 1597 godzin zajęć na studiach stacjonarnych, w zależności od specjalności (1582 na Geoturystyce, 1593 na Turystyce zdrowotnej i 1597 na Turystyce w strefie nadmorskiej). Na studiach niestacjonarnych (studia te nie zostały uruchomione) przewidywana liczba godzin wynosi od 910 do 919 (odpowiednio: 910 na Geoturystyce, 917 na Turystyce zdrowotnej i 919 na Turystyce w strefie nadmorskiej), jednakże na obu formach przewiduje się ten sam zakres treści programowych. Łączna liczba punktów ECTS w toku studiów wynosi 182, przy czym 3 pkt ECTS przypisano praktykom. Czas trwania kształcenia na obu stopniach ocenianego kierunku *turystyka i rekreacja* umożliwia realizację treści programowych i dostosowany jest do efektów kształcenia określonych dla

oceniającego kierunku studiów.

1.5.5

Liczba punktów ECTS jaką student I stopnia otrzymuje za przedmioty z zakresu nauk podstawowych właściwych dla ocenianego kierunku wynosi 155. Do przedmiotów tych należą m.in.: Psychologia, Historia architektury i sztuki, Fizjologia aktywności fizycznej, Ekologia i ochrona środowiska, Prawo, Ekonomia, Socjologia, Etyka lub Filozofia, Zarządzanie. Do przedmiotów z nauk podstawowych zaliczono również przedmioty wywodzące się z nauk podstawowych co nieco zawyża punktację ECTS dla tej grupy modułów. W tym za przedmioty kierunkowe uzyskuje 115 punktów ECTS. Za blok przedmiotów z obszaru nauk humanistycznych lub społecznych student otrzymuje 6 punktów ECTS. Za języki obce 12 punktów ECTS. Za przedmioty specjalnościowe może uzyskać 41 ECTS na każdej specjalności. Ponadto 3 punkty ECTS przypisano praktykom zawodowym, a 1 punkt zajęciom wychowania fizycznego. Za zajęcia realizowane w bezpośrednim kontakcie z nauczycielem akademickim przewidziano 167 ECTS, co jest punktacją zawyżoną i należy ją zweryfikować. Na każdym semestrze student może uzyskać minimum 30 pkt ECTS.

Przy wyborze 1 specjalności student może uzyskać 156 punktów ECTS z przedmiotów związanych z prowadzonymi na Wydziale badaniami (85,7% ogólnej liczby ECTS). Powyższe wielkości punktów ECTS odpowiadają wymiarowi godzinowemu poszczególnych przedmiotów oraz szacowanej wielkości pracy własnej studenta. Punktacja ECTS jest zgodna z wymaganiami określonymi w obowiązujących przepisach prawa, w szczególności z zapisami Rozporządzenia MNiSW z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia.

1.5.6

Program studiów zachowuje elastyczność oferując studentom do wyboru : trzy specjalności (22.5 % ogółu ECTS-przedmioty specjalnościowe pozwalają uzyskać 41 pkt ECTS), języki obce 7 % ECTS, seminarium dyplomowe 7 % ogółu ECTS, co spełnia wymóg wyboru zajęć określony na poziomie 30 % ECTS. Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA i potwierdzili, iż informacje zawarte w raporcie samooceny. otrzymują informacje o proponowanych obieralnych przedmiotach, terminie, sposobie wyboru oraz formie realizacji zajęć.

1.5.7

Formy zajęć dydaktycznych określone są w sylabusach przedmiotów. W programie studiów na kierunku turystyka i rekreacja występują następujące formy zajęć: wykłady, ćwiczenia: audytoryjne, laboratoryjne, lektoraty i seminaria oraz zajęcia terenowe.

Wykłady stanowią od 25% na specjalności Turystyka nadmorska, przez 26% wszystkich zajęć na specjalności Geoturystyka, po 32% na Turystyce zdrowotnej ogólnej liczby godzin na studiach I stopnia co, z uwagi na specyfikę kierunku, stanowi właściwą proporcję między zajęciami aktywnymi a wykładami. Praca własna studenta, oprócz tradycyjnych aktywności (np. studiowanie literatury) jest często zapreliminowana również w formie zadań projektowych, co jest właściwą formą przygotowywania studenta do pracy zespołowej i działania zadaniowego. Organizacja zajęć na ocenianym kierunku studiów nie budzi istotnych zastrzeżeń. Na studiach stacjonarnych zajęcia odbywają się najczęściej w blokach 1,5 godzinnych, z przerwami 15 minutowymi. W planie zajęć nie zauważono tendencji do nadmiernego blokowania zajęć. Liczebność grup nie stanowi problemu, bowiem na kierunku jest niewielka liczba studentów. Podczas wszystkich zajęć dostępne i używane były narzędzia komunikacyjne określane mianem nowych technologii (komputery, projektory multimedialne). Jednostka posiada system informatyczny służący nabywaniu umiejętności dokonywania rezerwacji MerlinX. Dobór form zajęć dydaktycznych na ocenianym kierunku, ich organizacja oraz liczebność grup na poszczególnych zajęciach, a także proporcje liczby godzin różnych form zajęć w opinii studentów w pełni umożliwiają osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Studenci jako interesariusze wewnętrzni w swoich uwagach pozytywnie wypowiadali się o organizacji zajęć, planach przedmiotów oraz informacji o nich.

1.5.8

Jednostka prowadząca wizytowany kierunek przewidziała obowiązkowe praktyki w programie

studiów, określiła efekty kształcenia oraz metody ich weryfikacji poprzez opracowanie dziennika prowadzonego przez studenta w czasie realizacji praktyk. W latach 2013/14 i 2014/15 studenci odbywali praktyki w wymiarze 90 g, uzyskując za nie 3 pkt ECTS. Praktyki zazwyczaj mają miejsce po semestrze letnim II roku, ale studenci mogą wystąpić o zgodę na odbycie praktyk w trybie śródrocznym (taka sytuacja jednakże do tej pory nie miała miejsca). Od roku 2015/16 studenci mają alternatywę: mogą odbyć praktykę (na powyższych zasadach) lub staż zawodowy, 3 miesięczny, w wymiarze 240 g, uzyskując za to 8 pkt ECTS. Staż odbyła na razie 1 osoba.

Student ma wybór miejsca odbycia praktyk, może wskazać preferowany podmiot, o ile miejsce to umożliwi realizację celów i efektów kształcenia na kierunku lub zwrócić się z prośbą o ofertę do Biura ds. Karier i Współpracy z Gospodarką. Praktyki najczęściej odbywają się w biurach biur turystycznych, hoteli ośrodków sportu i rekreacji, jednostki administracji samorządowej odpowiedzialnej za prowadzenie polityki z zakresu turystyki i rekreacji.

Z zainteresowanym podmiotem podpisuje się stosowne umowy. Uczelnia współpracuje z wieloma podmiotami, aktualnie ma podpisane umowy z 47 pracodawcami z regionu. Można wśród nich wymienić między innymi: Park Narodowy Gór Stołowych, Biuro Podróży EURO-Relaks, Przedsiębiorstwo Turystyczne Euro Tours, Hotel Aquarius SPA, Centrum zdrowia i Relaksu, Zdrojowa Hotels SPA, Centrum Aktywnego Wypoczynku WITAKteam, Gminy: Miasto Sławno, Miasta Ustka, Kobylnica, Ustka, Dębica Kaszubska, Czarna Dąbrówka, firma Ekajaki, Biuro Turystyczne BIT, Pomorski Zespół Parków Krajobrazowych, PTTK oddz w Słupsku, Hotel Mikołajek. Pracodawca ma przedstawione efekty kształcenia (istnieje Sylabus praktyki zawodowej), które student powinien osiągnąć. Jednostka prowadzi weryfikację efektów kształcenia praktyk zawodowych pozostając w stałym kontakcie z pracodawcami. Opiekun praktyk weryfikuje efekty poprzez analizę Dziennika Praktyk, przygotowanego przez Studenta Sprawozdania z praktyk i na podstawie opinii pracodawcy. Wspólnie z pracodawcą weryfikuje osiągnięte efekty kształcenia, student jest oceniany za realizację praktyki. Studenci mogą także zaliczyć praktykę na podstawie wykonywanej pracy zawodowej. Zarówno informacje o praktykach, sposobie ich realizacji oraz zakładanych dla nich efektów kształcenia są przedstawiane studentom podczas spotkania z pracownikiem jednostki odpowiedzialnym za prowadzenie praktyk. Studenci mają możliwość realizacji praktyk zarówno w miejscach będących w bazie jednostki, jak i praktyk w miejscach wybranych przez studenta po dopełnieniu formalności przez obie strony.

1.5.9

Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia na ocenianym kierunku odbywa się poprzez udział studentów w programach wymiany międzynarodowej m.in. wymiany studentów z ośrodkami akademickimi z Ukrainy oraz wymiany w ramach programu Erasmus+. Uczelnia stara się aktywnie uczestniczyć w programie Erasmus+, wysyła i przyjmuje studentów. Proces wysyłania studentów rozwija się powoli, istnieją bariery ekonomiczne i mentalne obawy wyjazdu wśród studentów. Jednakże, około 20 studentów Uczelni wyjechało w ocenianym okresie w ramach programu Erasmus, w tym kilku z kierunku *turystyka i rekreacja*. Uczelnia przyjęła 40 zagranicznych studentów w ramach programu Erasmus+. Studenci mają możliwość wyboru przedmiotów i konsultacji prowadzonych w językach obcych przez wykładowców z AP oraz przez wykładowców goszczących na uczelni w ramach wymiany kadry. Program studiów *turystyki i rekreacji* zawiera przedmiot „Prawa człowieka w turystyce”, który realizowany jest przez profesora wizytującego i prowadzony w języku obcym (w dokumentach podany jest język ukraiński/angielski), co pozwala studentom na uzyskanie dodatkowych 2 punktów ECTS. Jednakże, jest to jedyny przedmiot wykładany w języku obcym.

Miała miejsce również współpraca naukowa kadry z uczelniami zagranicznymi, nawiązano kontakty, należy troskliwie je podtrzymywać i rozwijać. W swojej opinii studenci potwierdzają informacje zawarte w raporcie samooceny o realizowanych w jednostce lektoratach. W swoich uwagach zwracają szczególną uwagę na fakt, że treści realizowane na lektoratach odpowiadają kierunkowi studiów, co pozytywnie wpływa na znajomość języka obcego w zakresie ich studiów

1.6

1.6.1

Proces rekrutacji na studia jest ustalony przez uczelnię uchwałą senatu Akademii Pomorskiej w Słupsku. Obowiązująca obecnie przyjęta została 27.05. 2015 roku (Uchwała R000.31.15).

Szczegółowo reguluje ona proces rekrutacji na I stopień studiów, zarówno dla obywateli polskich, jak i cudzoziemców. Kryterium przyjęcia na studia I stopnia jest uzyskanie co najmniej 30% punktów na egzaminie maturalnym z przedmiotu geografia. Liczba osób przyjętych jest ograniczona do liczby planowanych miejsc, a w przypadku większej liczby kandydatów decydują oceny na świadectwie dojrzałości. W procesie rekrutacji tworzona jest lista rankingowa ubiegających się o przyjęcie, zakładając spełnienie przez nich wymaganych warunków i dostarczenie koniecznych dokumentów. Zasady rekrutacji zapewniają równe szanse kandydatom w podejmowaniu kształcenia na kierunku turystyka i rekreacja. Polityka rekrutacyjna prowadzona przez jednostkę prowadzącą wizytowany kierunek z punktu widzenia studentów jest adekwatna, klarowna i odpowiednia w kontekście właściwego doboru kandydatów. Studenci nie wnoszą uwag odnośnie zasad rekrutacji oraz jednolitości i obiektywności wobec wszystkich kandydatów. Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA pozytywnie odnieśli się do całości procesu rekrutacji, wskazując na duże wsparcie kadry administracyjnej podczas realizacji całego procesu.

1.6.2

Istnieje procedura potwierdzania efektów uczenia się zdobytych poza edukacją formalną. Przedstawia ją Załącznik do Uchwały nr R.000.34.15: Procedura potwierdzania efektów uczenia się zdobytych poza edukacją formalną. O potwierdzenie efektów uczenia się może się ubiegać osoba, która posiada świadectwo dojrzałości i co najmniej pięć lat doświadczenia zawodowego – w przypadku ubiegania się o przyjęcie na studia pierwszego stopnia. Powoływana jest Komisja ds. potwierdzania efektów uczenia się (każdorazowo przez dziekana wydziału), która podejmuje decyzję na podstawie przedstawionych dokumentów i rozmowy z zainteresowanym. W wyniku potwierdzenia efektów uczenia się można zaliczyć studentowi nie więcej niż 50% punktów ECTS przypisanych do danego programu kształcenia określonego kierunku, poziomu i profilu kształcenia. Progiem punktowym decydującym o przyjęciu na studia jest 30 punktów ECTS, zaliczonych studentowi do danego programu kształcenia określonego kierunku, poziomu i profilu kształcenia przez Komisję. Przyjęcie na studia następuje na co najmniej drugi semestr kształcenia. O przyjęciu na studia osoby, której uznane zostały efekty uczenia, decyduje dziekan, biorąc pod uwagę jej miejsce w rankingu najlepszych wyników uzyskanych w wyniku potwierdzenia efektów uczenia się, przy zachowaniu zasady, że liczba takich osób nie może być większa niż 20% ogólnej liczby studentów na danym kierunku. Senat AP w Słupsku uchwałą nr R.000.64.15 przyjął wzór umowy o przeprowadzenie potwierdzania efektów uczenia się, która zawierana jest między Akademią Pomorską reprezentowaną przez Dziekana Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego, a osobą ubiegającą się o potwierdzenie efektów uczenia się

1.7

1.7.1

Efekty wiedzy i umiejętności są sprawdzane poprzez przeprowadzane egzaminy i przygotowywane prace cząstkowe. Dowodzi tego przegląd udostępnionych materiałów, takich jak sylabusy oraz prace cząstkowe. Analiza sylabusów pozwala stwierdzić, że najczęściej stosowane metody to: kolokwium, ocena ćwiczeń praktycznych, dyskusja, odpowiedź ustna, projekty, raporty. W przypadku egzaminu pisemnego preferowanymi formami sprawdzenia efektów kształcenia jest test wyboru lub zadania otwarte. Ocena osiągnięcia efektów wiedzy i umiejętności, a przede wszystkim kompetencji społecznych ma miejsce także w czasie zajęć, szczególnie ćwiczeń, jak wskazano w sylabusach.

Umiejętności praktyczne i kompetencje społeczne są weryfikowane w szczególności w trakcie zajęć w formie laboratoriów, konwersatoriów, ćwiczeń i praktyk zawodowych. Proces dyplomowania należy ocenić jako poprawny, następuje sprawdzanie efektów wiedzy i umiejętności w trakcie egzaminów licencjackich. Pytania egzaminacyjne mają szeroki zakres, dając szansę na sprawdzenie osiągnięcia kierunkowych efektów kształcenia. Jednostka korzysta z ogólnouczelnianego systemu antyplagiatowego przy ocenie treści prac licencjackich. Podstawowa informacja dotycząca metod weryfikacji efektów kształcenia określona jest dla poszczególnych przedmiotów i zawarta w ich sylabusach. Przegląd sylabusów pozwala stwierdzić, że najczęściej deklarowany jest egzamin pisemny, czasem bez uszczegółowienia, jednakże w większości wypadków formy, kryteria i zasady są bardzo jednoznacznie określone. W niektórych sylabusach brak przypisania osoby prowadzącej (np. Psychologia), może to powoduje brak uszczegółowienia. W Raporcie samooceny jest informacja o egzaminach ustnych, ale w przeglądanych sylabusach nie natrafiono na taką formę. Przegląd podczas

wizytacji wybranych prac etapowych pozwala stwierdzić, iż dokumentacja zawierała zarówno wyniki egzaminów, prac pisemnych jak i efekty zrealizowanych przez studentów prezentacji i projektów. Można potwierdzić stosowanie zróżnicowanych form weryfikacji efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Analiza dokumentacji wykazała, iż stosowane formy były generalnie adekwatne do efektów kształcenia zawartych w kartach przedmiotów i stanowiły właściwą formę ich weryfikacji. Wystąpiły jednak przypadki, gdy przewidziane w kartach przedmiotów formy nie okazywały się wystarczające dla zweryfikowania wszystkich założonych efektów kształcenia (wskazane również powyżej). Najistotniejszym uchybieniem jednak była w części przypadków niekompletność przedstawionej dokumentacji, bowiem nie zawsze udokumentowane zostały wszystkie przewidziane w sylabusie przedmiotu stosowane formy weryfikacji efektów kształcenia. W niektórych pracach brak jest uwagsprawdzającego, uzasadnienia oceny. Obroniona praca dyplomowa spełnia standardy prac licencjackich. Tematyka prac dyplomowych które mają być obronione w najbliższym czasie zgodna jest z zakresem kierunku turystyka i rekreacja.

1.7.2

Ogólne zasady zaliczania wyników studiowania reguluje Regulamin studiów. System sprawdzania i oceniania efektów kształcenia przyjmuje formę prac zaliczeniowych i egzaminów. Analiza uzyskiwanych przez Studentów ocen pozwala stwierdzić, że w większości przypadków rozkład jest zbliżony do normalnego, ale jest asymetryczny, przesunięty prawostronnie. Wyniki egzaminów są wysokie, choć stawiane są również oceny niedostateczne. Studenci otrzymują informację o zasadach i kryteriach oceny na pierwszych zajęciach. Informacje zwrotne o wynikach egzaminacyjnych, zaliczeniowych czy etapowych są podawane studentom niezwłocznie. Student ma możliwość złożenia wniosku o egzamin komisyjny. Sytuacje konfliktowe są rozwiązywane w drodze bezpośredniego kontaktu z władzami Instytutu i Wydziału. Prace etapowe są archiwizowane co zapewnia studentom wgląd i czyni system oceny przejrzystym. Obiektywizm ocen jest podparty opisem kryteriów ujętych w sylabusach, informacjami przekazywanymi studentom podczas pierwszych zajęć oraz otwartością systemu. W tezkach z efektami kształcenia nie zawsze jednak znajdują się wszystkie zapowiadane w sylabusach elementy oceny efektów kształcenia (np. wyniki obserwacji i oceny umiejętności studenta). Jednostka nie wykorzystuje e-learningu jako jednej z form kształcenia, stąd nie ma kwestii weryfikacji efektów przy tej formie. Podczas wizytacji ZO PKA w tym spotkaniu ze studentami stwierdzono, że system sprawdzania i oceniania monitoruje postępy w uczeniu się oraz umożliwia ocenę stopnia osiągnięcia przez nich zakładanych efektów kształcenia. Prowadzone metody, w opinii studentów (egzaminy, kolokwia, prace projektowe, raporty, referaty) są dobrane adekwatnie do realizowanych przedmiotów zawartych w programie studiów oraz umożliwiają sprawiedliwą i jednolitą ocenę studentów. Studenci otrzymują na pierwszych zajęciach pełną informację o formach i terminach oceniania i weryfikowania zdobytych przez nich efektów kształcenia, a sposób przedstawienia jest dla nich przejrzysty i klarowny. Z punktu widzenia studentów sposoby oceniania pracy własnej (indywidualnej oraz grupowej) są odpowiednie do form pracy własnej realizowanej na poszczególnych przedmiotach. Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA odnieśli się pozytywnie do organizacji egzaminu licencjackiego.

3. Uzasadnienie

Koncepcja kształcenia kierunku turystyka i rekreacja uwzględnia misję i strategię uczelni oraz Wydziału jak i realizuje założenia polityki jakości. Plany rozwoju kierunku zakładają przejście na praktyczny profil kształcenia. Jednostka przyporządkowała oceniany kierunek studiów do dwóch obszarów kształcenia: nauki społeczne oraz nauki medyczne i nauki o zdrowiu oraz nauki o kulturze fizycznej, określając na podstawie przypisanych punktów ECTS udział pierwszego obszaru jako 73,3%, a drugiego 26,6%. Zakres programowy kierunku wykazuje styczność z obszarem nauk przyrodniczych co uczelnia uwzględniła w opisie efektów kształcenia planowanego praktycznego profilu kształcenia. Efekty kierunkowe wykazują spójność z odpowiednimi wybranymi efektami obszarowymi i przedmiotowymi. Studenci mają świadomość oraz wiedzę o efektach kształcenia założonych dla ich kierunku oraz uznają ich zasadność dla realizacji programu studiów na danych poziomie kształcenia. Program studiów zapewnia właściwy dobór treści kształcenia choć wymaga on uzupełnienia w zakresie treści dotyczących rekreacji. Metody dydaktyczne odpowiadają potrzebom kierunku. System ECTS nie budzi istotnych zastrzeżeń. Moduły powiązane z prowadzonymi

badaniami naukowymi stanowią ponad 50% ogółu ECTS. W Jednostka zapewnia możliwość wyboru zajęć w wymiarze ponad 30% ogółu ECTS ogółu, organizuje praktyki zawodowe oraz uwzględnia w programie zajęcia w języku obcym. Jednostka prowadzi klarowną politykę rekrutacyjną w kontekście właściwego doboru kandydatów. Wydział opracował oraz wdrożył system sprawdzania i oceniania zakładanych efektów kształcenia ale wymaga on doskonalenia. W opinii studentów system ten jest klarowny, sprawiedliwy oraz adekwatny do prowadzonych metod i form zajęć.

4. Zalecenia

-Należy wprowadzić modyfikacje programu studiów uwzględniając w nich problematykę rekreacji w większym stopniu lub rozważyć zmianę nazwy kierunku na: *Turystyka*, co lepiej oddawałoby charakter kierunku.

-Należy dołożyć starań by w trakcie dwóch ostatnich lat na profilu ogólnoakademickim wzmocnić treści z zakresu nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej.

-Należy wzmocnić przejrzystość systemu weryfikacji efektów kształcenia poprzez uwzględnienie wszystkich zapowiadanych w sylabusach sposobów weryfikacji efektów kształcenia

-Trzeba pogłębiać internacjonalizację działania Jednostki związanej z prowadzeniem kierunku *turystyka i rekreacja*.

2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej oraz prowadzone w jednostce badania naukowe zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia

2.1 Nauczyciele akademicki stanowiący minimum kadrowe posiadają dorobek naukowy-zapewniający realizację programu studiów w obszarze wiedzy odpowiadającym obszarowi kształcenia, wskazanemu dla tego kierunku studiów, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia określone dla tego kierunku. Struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe odpowiada wymogom prawa określonym dla kierunków studiów o profilu ogólnoakademickim, a ich liczba jest właściwa w stosunku do liczby studentów ocenianego kierunku.*

2.2 Dorobek naukowy, doświadczenie w prowadzeniu badań naukowych oraz kompetencje dydaktyczne nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia. W przypadku, gdy zajęcia realizowane są z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, kadra dydaktyczna jest przygotowana do prowadzenia zajęć w tej formie.*

2.3 Prowadzona polityka kadrowa umożliwia właściwy dobór kadry, motywuje nauczycieli akademickich do podnoszenia kwalifikacji naukowych i rozwijania kompetencji dydaktycznych oraz sprzyja umiędzynarodowieniu kadry naukowo-dydaktycznej.

2.4 Jednostka prowadzi badania naukowe w zakresie obszaru/obszarów wiedzy, odpowiadającego/odpowiadających obszarowi/obszarom kształcenia, do którego/których został przyporządkowany kierunek, a także w dziedzinie/dziedzinach nauki oraz dyscyplinie/dyscyplinach naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia.*

2.5 Rezultaty prowadzonych w jednostce badań naukowych są wykorzystywane w projektowaniu i doskonaleniu programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz w jego realizacji.

1. Ocena – w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

2.1

Analiza spełnienia wymagań dotyczących minimum kadrowego dla profilu ogólnoakademickiego obejmuje posiadane tytuły i stopnie naukowe, specjalizację naukową oraz dorobek naukowy nauczycieli akademickich, a także obciążenia dydaktyczne w bieżącym roku akademickim oraz złożone oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego. Zgodnie z *Raportem samooceny*, spośród 29 pracowników prowadzących zajęcia dydaktyczne na kierunku *turystyka i rekreacja* Uczelnia zgłosiła do minimum kadrowego kierunku *turystyka i rekreacja* na I poziom studiów 11 osób, w tym 3 nauczycieli akademickich posiadających tytuł naukowy lub stopień naukowy doktora habilitowanego oraz 8 doktorów.

Na podstawie przeglądu ich dorobku udokumentowanego publikacjami naukowymi można stwierdzić, że są oni przedstawicielami następujących obszarów wiedzy: nauk medycznych, nauk o zdrowiu i nauk o kulturze fizycznej oraz nauk społecznych (oba obszary odpowiadające obszarowi kształcenia wskazanemu dla ocenianego kierunku studiów), a także nauk przyrodniczych.

Szczegółowa analiza ich dorobku naukowego pod kątem zgodności z obszarem kształcenia wskazanego dla kierunku wykazała, że kilku z nich można określić jako reprezentantów więcej niż jednego obszaru wiedzy. Wynika to z tego, że trzon kadrowy stanowią pracownicy Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego, zdobywający stopnie i tytuły naukowe w ramach obszaru nauk przyrodniczych, dziedziny nauk o Ziemi, jednak prowadzą oni badania także w ramach innych obszarów wiedzy. Biorąc to pod uwagę można stwierdzić, że ośmioro z nich (trzech samodzielnych nauczycieli akademickich oraz pięciu nauczycieli posiadających stopień naukowy doktora) reprezentuje obszar nauk społecznych, w tym następujące dziedziny i dyscypliny: nauki ekonomiczne – dyscyplina ekonomia; nauki społeczne – dyscypliny socjologia; nauki prawne – dyscyplina nauki o administracji. Dwoje pracowników (posiadających stopień naukowy doktora) jest reprezentantami obszaru nauk medycznych, nauk o zdrowiu i nauk o kulturze fizycznej, a w jego ramach dziedziny nauki o kulturze fizycznej. Jednej osoby posiadającej stopień naukowy doktora wpisanej do minimum kadrowego nie można zaliczyć jako reprezentanta żadnego z dwóch obszarów nauki odpowiadających obszarowi kształcenia wskazanego dla ocenianego kierunku studiów, ponieważ jej dorobek naukowy osadzony jest jednoznacznie i wyłącznie w obszarze nauk przyrodniczych, dziedzina nauk o Ziemi.

Minimum kadrowe dla wizytowanego kierunku studiów powinno spełniać warunki określone w § 12 ust. 1 i ust.3. oraz w § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 1370). W związku z powyższym, biorąc pod uwagę dorobek naukowy, obciążenia dydaktyczne, formę zatrudnienia i złożone oświadczenia, do minimum kadrowego kierunku turystyka i rekreacja prowadzonego na poziomie studiów I stopnia Zespół oceniający zaliczył 10 osób (w tym 3 samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 7 doktorów), gdyż mają zapewniający realizację programu studiów dorobek naukowy w obszarach wiedzy, odpowiadającym obszarom kształcenia, wskazanych dla wizytowanego kierunku studiów, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia zdefiniowane dla tego kierunku. Ośmiu nauczycieli akademickich reprezentuje obszar nauk społecznych a dwóch obszar nauk medycznych, nauk o zdrowiu i nauk o kulturze fizycznej co spełnia wymogi ujęte w § 12,ust.3 cytowanego rozporządzenia.

Osoby zaliczone do minimum kadrowego spełniają wymagania określone w § 13 ust. 1 w/w rozporządzenia oraz w art. 9a ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

Struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe odpowiada wymogom prawa określonym dla kierunków studiów o profilu ogólnoakademickim.

Analiza obciążeń dydaktycznych nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe wykazała, iż wszyscy spełniają także wymóg określony w § 13 ust. 2 w/w rozporządzenia.

Dokumentacja, oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego pozwalają na stwierdzenie, iż osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki określone w art. 112a ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

Stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe, do liczby studentów kierunku określa § 17 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia stanowiącego poz. 5 Załącznika nr 1 raportu. Wynosi on 1:6,3-, przy obowiązującym granicznym 1:120; (studentów jest 63), a zatem stwierdza się, iż został on spełniony .

2.2

Na kierunku turystyka i rekreacja –studia I stopnia zajęcia prowadzi 29 nauczycieli akademickich. Pracownicy naukowo-dydaktyczni posiadają wielodyscyplinarny dorobek naukowy z zakresu turystyki i rekreacji, wynikający z międzyobszarowego charakteru ich specjalizacji naukowych. W zakresie ich liczby i struktury kwalifikacji zostali oni dobrani odpowiednio do osiągnięcia założonych efektów kształcenia. Pracownicy ci prowadzą przedmioty zgodnie z ich specjalizacją naukową i/lub praktyczną. Liczba przedmiotów prowadzonych przez poszczególnych nauczycieli i ich obciążeń nie budzi zastrzeżeń i odpowiada potrzebom wynikającym z zakładanych efektów kształcenia. Wiedza pracowników jest poparta dyplomami, dorobkiem publikacyjnym oraz doświadczeniem zawodowym.

W przedstawionych ZO PKA zbiorach publikacji nie znajduje się jednak żaden podręcznik akademicki lub materiały dydaktyczne przygotowane przez kadrę nauczającą na wizytowanym kierunku.

Nauczyciele akademicy posiadają doświadczenie w prowadzeniu badań naukowych w zakresie dziedzin i dyscyplin związanych z zakresem kierunku studiów turystyka i rekreacja oraz projektów zleconych finansowanych ze źródeł krajowych (publicznych i prywatnych) oraz Unii Europejskiej, w których pełnili funkcje koordynatorów, ekspertów oraz wykonawców. Wyniki prowadzonych badań naukowych prezentują podczas znaczących konferencji krajowych oraz międzynarodowych. Istotne jest to, że wielu z nich posiada doświadczenie praktyczne (udokumentowane w załączniku nr 4) pozwalające prowadzić przedmioty o charakterze praktycznym

Do realizacji procesu dydaktycznego zatrudnieni są także praktycy funkcjonujący w przedsiębiorstwach i instytucjach związanych z turystyką (biuro podróży, hotel, Lasy Państwowe).

Uczelnia zorganizowała dotąd dwie edycje konferencji naukowej o zasięgu regionalnym na temat turystyki uzdrowskiej. Planowane jest przekształcenie jej w konferencję cykliczną o zasięgu ogólnopolskim.

Przeprowadzone przez ZO PKA hospitacje wykazały należyte przygotowanie merytoryczne ocenianych nauczycieli odnośnie ich wiedzy w zakresie wykładanych przedmiotów zawodowych oraz przygotowania dydaktycznego oraz praktycznego. Ich poziom był zróżnicowany, jednak ogólnie można uznać, iż nie budzi zastrzeżeń. Wykłady i zajęcia ćwiczeniowe były wspomagane prezentacjami multimedialnymi oraz metodami aktywizacji studentów (pytania bezpośrednie, zadania grupowe).

2.3

Polityka kadrowa realizowana przez Jednostkę jest pośrednim wynikiem celów i działań zapisanych w dokumentach o charakterze programowym określonych dla kolejnych szczebli organizacyjnych Uczelni: *Strategii rozwoju Akademii Pomorskiej w Słupsku na lata 2013–2020*, *Strategii rozwoju Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego AP w Słupsku na lata 2014-2020* oraz *Strategii rozwoju Instytutu Geografii i Studiów Regionalnych AP w Słupsku na lata 2014-2020*. W pierwszym dokumencie określono nadrzędny cel rozwojowy, jakim jest uzyskanie statusu uniwersytetu, do czego konieczne jest podnoszenie kompetencji dydaktycznych wykładowców (cel operacyjny 2.3), wzmocnienie potencjału naukowo-badawczego poprzez osiąganie wyższych kategorii i uprawnień naukowych (cel operacyjny 3.1) oraz udoskonalenie systemu oceny pracy badawczej, motywacji i wsparcia pracowników naukowych (cel operacyjny 3.2), a także rozwój współpracy z otoczeniem (cel strategiczny 4). Cele te przełożone są bezpośrednio kierunki działania Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego (WMP) oraz Instytutu Geografii i Studiów Regionalnych (IGiSR), który realizuje kierunek *turystyka i rekreacja*.

Konsekwencją zapisów strategicznych jest polityka kadrowa prowadzona przez Jednostkę, która – zgodnie z raportem samooceny – skupiona jest na motywowaniu nauczycieli akademickich do podnoszenia kwalifikacji naukowych oraz rozwoju kwalifikacji dydaktycznych. Działania te są skierowane do własnej kadry. Obecnie w IGiSR zatrudnionych jest trzech profesorów, trzech doktorów habilitowanych, 12 doktorów, trzech magistrów oraz jeden pracownik administracyjny. Uczelnia jest podstawowym miejscem pracy dla 9 spośród 11 osób wskazanych do minimum kadrowego, co zapewnia pełne wykorzystanie wiedzy i kwalifikacji nauczycieli akademickich w realizacji programu kształcenia. W IGiSR zatrudnieni są pracownicy na stanowisku profesora, adiunkta oraz asystenta. W ciągu ostatnich czterech lat (od 2013 roku) tytuł profesora uzyskała jedna osoba, stopień naukowy doktora habilitowanego dwie osoby, natomiast stopień doktora trzy osoby. System awansów oraz szczegółowe zasady oceny działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej nauczycieli zawarto w *Regulaminie oceny nauczycieli akademickich zatrudnionych w Akademii Pomorskiej w Słupsku*. Pomoc w rozwoju kadr naukowo-dydaktycznych zagwarantowana jest także poprzez przyznawanie nagród Rektora AP, zgodnie z *Regulaminem przyznawania nagród Rektora dla nauczycieli akademickich*. Określono w nim m.in. kryteria i tytuły przyznania nagród: uzyskanie tytułu profesora lub stopnia doktora habilitowanego lub doktora, oryginalne i twórcze osiągnięcia naukowe udokumentowane publikacjami naukowymi, kształcenie kadr naukowych, autorstwo lub współautorstwo podręczników, skryptów i przewodników metodycznych oraz programów nauczania, a także opiekę naukową nad studenckim ruchem naukowym.

W rozmowie przedstawiciela ZO PKA z dyrektorem IGSiR przeprowadzonej w trakcie wizytacji wynika, że pracownikom udzielane są następujące formy wsparcia: urlopy naukowe na finalizację prac awansowych (w ostatnim czasie otrzymało je dwóch pracowników), staże naukowe i zawodowe krajowe i zagraniczne, granty wewnętrzne na badania statutowe oraz własne (dla młodych pracowników oraz projekty habilitacyjne), wspieranie udziału w konferencjach naukowych, szkoleniach, warsztatach i kursach kwalifikacyjnych oraz wspieranie publikacji instytutowych. Należy podkreślić, że istotnym utrudnieniem w realizowaniu systemu wsparcia rozwoju kadr jest wynik oceny parametrycznej Jednostki na poziomie kategoryzacyjnym C, skutkujący bardzo niską dotacją finansową. W efekcie w ostatnich dwóch latach konieczne było zawieszenie systemu wewnętrznych badań statutowych oraz grantów. Dyrektor IGSiR posiada w dyspozycji ograniczone środki finansowe w rezerwie, które są wykorzystywane na wymienione formy wsparcia, w tym udział czynny (z wygłoszeniem referatu i publikacją) w konferencjach naukowych oraz korektę językową przygotowywanych artykułów do czasopism zagranicznych. Ponadto władze Instytutu wspierają pozytywną opinią wnioski do Rektora APS o wyjazdy na konferencje naukowe, jednak pracownicy zmuszeni są zapłacić za nie ze środków indywidualnych (prywatnych).

W trakcie wizytacji ZO PKA problematyka rozwoju pracowników naukowych była przedmiotem rozmowy członków Zespołu z pracownikami Jednostki. Na podstawie przeprowadzonej rozmowy można stwierdzić, iż pracownicy ogólnie mają świadomość istnienia instrumentów wsparcia oferowanych przez Jednostkę, jednak nie są należycie zorientowani w procedurach, które wiążą się z ich korzystaniem. Innym problemem podkreślanym przez pracowników jest niedostatek środków finansowych przeznaczanych na rozwój naukowy, związany z niską kategorią Wydziału. Rozmowy dotyczyły także zmian dydaktycznych oraz konieczności rozwoju kadry wynikających z przejścia z profilu ogólniakademickiego na profil praktyczny. Z analizy odpowiedzi udzielanych na pytania zadawanych przez członków ZO wynika, że przed kadrą stoją wyzwania, które wiążą się z koniecznością przystosowania programu poszczególnych przedmiotów do wymogów profilu praktycznego, szczególnie w odniesieniu do udziału praktyków oraz przedmiotów o charakterze praktycznym w programie kształcenia. Dyskutowano także o profilu kształcenia w odniesieniu do treści z zakresu rekreacji, które, zdaniem ZO PKA, są ograniczone w porównaniu do zakładanych celów kształcenia. Pracownicy uznali iż program studiów wymaga dalszego doskonalenia a w szczególności dostosowania go do praktycznego profilu kształcenia.

2.4

Władze Uczelni, Wydziału oraz Instytutu zachęcają pracowników do podejmowania i prowadzenia badań naukowych. Pomimo utrudnionego dostępu do środków finansowych przeznaczonych na badania naukowe, pracownicy realizują badania własne, prowadzące w niektórych przypadkach do awansów naukowych.

W trakcie wizytacji problematyka rozwoju pracowników naukowych była przedmiotem rozmów członków ZO PKA prowadzonych z pracownikami Jednostki. Na podstawie przeprowadzonej rozmowy można stwierdzić, iż działalność naukowa w Jednostce prowadzona jest w dwóch obszarach badawczych. Pierwszym i najbardziej zaawansowanym naukowo z nich jest obszar geograficzny, pierwotnie związany z problematyką badawczą Wydziału oraz Instytutu. Pracownicy IGSiR osiągają w tym obszarze największe sukcesy naukowe. Drugim zagadnieniem badawczym, charakteryzującym się największą dynamiką wzrostu, jest turystyka, szczególnie w odniesieniu do geografii turystyki oraz ekonomiki turystyki.

Analiza indywidualnego dorobku naukowego w odniesieniu do nauczycieli stanowiących minimum kadrowe wskazuje, że realizują oni badania osadzone w obszarach wiedzy, do których został przyporządkowany kierunek, a także dziedzinach oraz dyscyplinach, do których odnoszą się efekty kształcenia, tj. nauk o kulturze fizycznej, ekonomii, socjologii, nauk o administracji.

Tematyka badań podejmowanych indywidualnie przez pracowników tworzących minimum kadrowe koncentruje się wokół następujących zagadnień:

- rola turystyki w rozwoju terenów transgranicznych,
- kształtowanie regionalnych produktów turystyki kulturowej,
- rozwój przestrzeni turystycznej obszarów nadmorskich,
- planowanie strategicznego rozwoju funkcji turystycznej,
- monitoring ruchu turystycznego,

- rozwój zagospodarowania turystycznego obszarów nadmorskich,
- formy osadnictwa turystycznego w obszarach pojeziernych,
- rola aktywności fizycznej w leczeniu uzależnień,
- uwarunkowania rozwoju agroturystyki,
- zarządzanie proekologiczne w przedsiębiorstwach i gminach na obszarach turystycznych,
- odtwarzanie zmian zachodzących w środowisku jeziornym.

Tematyka badawcza kadry, jak widać pozostaje w związku z modułami zajęć, które zostały wskazane jako związane z prowadzonymi badaniami naukowymi. Z analizy dorobku naukowego osób wchodzących w skład minimum kadrowego wynika, że pracownicy nie realizowali projektów o charakterze badawczym zakwalifikowanych i finansowanych przez Narodowe Centrum Nauki lub Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, a także inne instytuty badawcze lub jednostki finansujące o charakterze regionalnym, krajowym lub ponadkrajowym.

Pracownicy Jednostki brali udział w następujących projektach o charakterze gospodarczym:

– Inteligentne Specjalizacje Regionu – projekt „Pomorska Turystyka Stress-Out”, którego celem był rozwój i propagowanie nowego modelu „Turystyki Stress-Out” oraz aplikowanie o środki finansowe UE;

– Bałtycki Klaster Turystyki Zdrowotnej – projekt integrujący przedsiębiorców i jednostki badawczo-rozwojowe (IGiSR, AP w Słupsku), instytucje otoczenia biznesu i samorządy lokalne w zakresie rozwoju turystyki zdrowotnej.

Ponadto w latach 2014-2016 dwóch pracowników tworzących minimum kadrowe brało udział w krajowych i zagranicznych stażach naukowych (Łódź, Vrchlabi, Hradec Kralove, Lwów).

Pracownicy mają możliwość publikowania wyników swoich badań w uczelnianych – anglojęzycznym „Baltic Coastal Zone – Journal of Ecology and Protection of Coastalline” oraz polskojęzycznych „Słupskie Prace Geograficzne”.

2.5

Wyniki badań realizowanych przez pracowników zatrudnionych w Jednostce prowadzonych w obszarach, dziedzinach i dyscyplinach naukowych odpowiadających obszarom kształcenia, do których został przyporządkowany kierunek, a także w dziedzinach nauki oraz dyscyplinach naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia, przekładają się na doskonalenie programu kształcenia i jego realizacji. Analiza sylabusów modułowych potwierdza, że wyniki badań – szczególnie projektów dotyczących rozwoju przestrzeni turystycznej obszarów nadmorskich – zostały wykorzystane do tworzenia i realizacji treści kształcenia następujących przedmiotów specjalnościowych: Turystyka w regionach nadmorskich, Funkcje turystyczne i rekreacyjne nadmorskich terenów przemysłowych, Nowe formy turystyki w strefie nadmorskiej. Do tych, a także do innych przedmiotów, wykorzystuje się publikacje pracowników Jednostki jako literaturę zalecaną, jest to jednak wykorzystywane w niewielkim zakresie w porównaniu do dorobku pracowników. Pracownicy Jednostki nie wskazali członkom ZO PKA podręczników i skryptów własnego autorstwa, które byłyby wykorzystywane w procesie dydaktycznym. Podsumowując można stwierdzić, że prowadzone przez pracowników Jednostki badania naukowe są spójne z realizowanym kształceniem na ocenianym kierunku i zauważalny jest ich wpływ na osiągnięte efekty kształcenia przez studentów.

3. Uzasadnienie

Minimum kadrowe kierunku turystyka i rekreacja prowadzonym na poziomie studiów I stopnia o profilu ogólnoakademickim jest spełnione. Jednostka zatrudnia samodzielnych nauczycieli akademickich oraz nauczycieli posiadających stopień doktora zaliczonych do minimum kadrowego, których dorobek naukowy zapewnia realizację programu studiów w obszarach wiedzy odpowiadających obszarom kształcenia wskazanych na ocenianym kierunku. Biorąc pod uwagę zapisy § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 1370) należy stwierdzić, iż są one spełnione. Do minimum kadrowego zaliczono 10 nauczycieli, w tym 3 samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 7 nauczycieli ze stopniem doktora. Kadra prowadząca zajęcia na ocenianym kierunku reprezentuje swoim dorobkiem naukowym trzy obszary kształcenia: obszar nauk społecznych, przyrodniczych i nauk medycznych, nauk o zdrowiu i kulturze fizycznej co odpowiada potrzebom dydaktycznym kierunku turystyka i rekreacja.

Obsada zajęć nie budzi zastrzeżeń. Politykę kadrową oraz działania wspierające rozwój naukowy kadry należy ocenić pozytywnie. Mimo problemów finansowych związanych z niską kategorią naukową Wydziału, polityka ta umożliwiła dobór odpowiedniej kadry dydaktycznej oraz daje możliwość podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz rozwoju naukowego nauczycieli.

Analiza obszarów tematycznych prowadzonych w jednostce badań naukowych o charakterze indywidualnym pozwala na stwierdzenie, że – mimo osadzenia niektórych tematów badawczych w obszarze nauk o Ziemi, które są pierwotne dla Wydziału oraz Instytutu – wpisują się one w zakres obszarów wiedzy odpowiadających obszarom kształcenia, do których został przyporządkowany kierunek, a także w dziedzinach nauki oraz dyscyplinach naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia. W Jednostce nie prowadzono dotąd grantów badawczych finansowanych przez NCN oraz NCBR. W opinii ZO PKA wykorzystanie rezultatów badań naukowych realizowanych na kierunku turystyka i rekreacja w doskonaleniu programów kształcenia widoczne jest w treściach kształcenia wybranych przedmiotów specjalnościowych. Efekty prowadzonych badań naukowych pogłębiają wiedzę kadry zatrudnionej w Jednostce i podnoszą jej kwalifikacje, są także wykorzystywane w procesie realizacji dydaktyki na ocenianym kierunku.

4. Zalecenia

Zaleca się, aby dalsze zwiększanie kompetencji zatrudnionej kadry następowało poprzez organizację cyklicznej ogólnopolskiej konferencji naukowej oraz opracowywanie podręczników oraz materiałów dydaktycznych dla studentów.

Zaleca się wzmocnienie skuteczności dostępu pracowników do informacji dotyczącej możliwości rozwoju naukowego oraz procedur wynikających z realizacją kształcenia na profilu praktycznym.

Zaleca się zwiększanie zakresu publikacji autorstwa kadry zatrudnionej w Jednostce w ramach literatury zalecanej do przedmiotów wykładanych na ocenianym kierunku. Konieczne jest zwiększenie wykorzystania badań naukowych prowadzonych przez pracowników Jednostki do projektowania i doskonalenia programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz w jego realizacji. Istotne jest także tworzenie zespołów badawczych w celu realizacji projektów badawczych mogących być przedmiotem finansowania przez NCN lub NCBR.

3. Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia

3.1 Jednostka współpracuje z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym, w tym z pracodawcami i organizacjami pracodawców, w szczególności w celu zapewnienia udziału przedstawicieli tego otoczenia w określaniu efektów kształcenia, weryfikacji i ocenie stopnia ich realizacji, organizacji praktyk zawodowych, w przypadku, gdy w programie studiów na ocenianym kierunku praktyki te zostały uwzględnione.*

3.2 W przypadku prowadzenia studiów we współpracy lub z udziałem podmiotów zewnętrznych reprezentujących otoczenie społeczne, gospodarcze lub kulturalne, sposób prowadzenia i organizację tych studiów określa porozumienie albo pisemna umowa zawarta pomiędzy uczelnią a danym podmiotem.*

1. Ocena – w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

3.1

Instytut Geografii i Studiów Regionalnych AP w Słupsku współpracuje z pracodawcami reprezentującymi szeroko pojętą branżę turystyczną i rekreacyjną działającą na regionalnym rynku. W tym celu Uczelnia podpisała szereg porozumień indywidualnych z usługodawcami hotelarskimi, biurami podróży, obiektami rekreacyjnymi, stowarzyszeniami turystycznymi oraz jednostkami sektora publicznego.

Współpraca dotyczy przede wszystkim zapewnienia efektywnego programu praktyk studenckich odpowiadającego wymaganiom regionalnego rynku pracy. Podczas konsultacji uzyskiwano informacje na temat zgodności realizowanych treści oraz nabywanych umiejętności z oczekiwaniami stawianymi przez przyszłych pracodawców. Zgodnie z deklaracjami władz Instytutu, interesariusze

brali aktywny udział w tworzeniu koncepcji kształcenia, przede wszystkim w zakresie weryfikowania efektów kształcenia przyjętych dla kierunku turystyka i rekreacja. Zacieśnienie współpracy nastąpiło w czasie przygotowywania koncepcji kształcenia oraz programu studiów o profilu praktycznym, w którym udział zajęć praktycznych oraz czas odbywania praktyk zawodowych jest wysoki, zatem potrzeba zaangażowania interesariuszy zewnętrznych jest równie duża.

Członkowie ZO PKA brali udział w spotkaniu z interesariuszami zewnętrznymi. Podczas spotkania poruszano wiele wątków związanych z tematem współpracy między Uczelnią a przedsiębiorcami w warunkach realizacji programu studiów o profilu praktycznym. Przedsiębiorcy podkreślali korzyści własne wynikające z bliskiej współpracy z Uczelnią kształcąca na kierunku *turystyka i rekreacja*. Uwagi dotyczyły wymagań regionalnego rynku pracy, na którym coraz trudniej znaleźć wykwalifikowane, chętne do pracy i rozumiejące wymagania klientów kadry, przy wzrastających potrzebach pracodawców wynikających z dynamicznego rozwoju gospodarki turystycznej na Pomorzu. Zwracali także uwagę na konieczność nauki języków obcych, szczególnie w odniesieniu do języka biznesowego, umiejętności prowadzenia służbowej korespondencji oraz prowadzenia rozmów telefonicznych. Współpraca daje przedstawicielom biznesu turystycznego możliwość wcześniejszej selekcji i sprawdzenia przyszłych pracowników w warunkach stanowiska pracy. Z rozmów wynika, że rozumieją oni potrzeby Jednostki w zakresie weryfikacji efektów kształcenia oraz sylwetki absolwenta, są otwarci na współpracę także w zakresie czynnego udziału w prowadzeniu zajęć na kierunku *turystyka i rekreacja*, niektórzy z nich już realizują swoje działania w tym zakresie. Co istotne, zwracają oni uwagę na poprawność zbudowanych treści kształcenia, prowadzących do pożądanego efektów. W czasie rozmowy pracodawcy pozytywnie ocenili efekty projektu pt. „Słuchamy Pracodawców! – więcej kształcenia praktycznego na Akademii Pomorskiej w Słupsku” zrealizowanego przez IGiSR, mającego na celu zbliżenie studentów do przyszłych pracodawców i zwiększenia ich szans na rynku pracy. Wynikiem programu była współpraca Jednostki z pracodawcami na rzecz zmiany programów kształcenia oraz koncepcji programów stażowych.

Spotkanie z interesariuszami zewnętrznymi, władzami wydziału, nauczycielami akademickimi pozwala uznać, że Instytut Geografii i Studiów Regionalnych AP w Słupsku współpracuje z pracodawcami reprezentującymi szeroko pojętą branżę turystyczną i rekreacyjną działającą na regionalnym rynku. Instytut Geografii i Studiów Regionalnych nawiązał współpracę z instytucjami i organizacjami oraz przedsiębiorstwami turystycznymi w celu realizacji praktyk i staży zawodowych. Jest to 47 jednostek w tym: stowarzyszenia, biura podróży oraz biura turystyczne działające w regionie, gminy regionu Słupska, starostwa powiatowe, przedsiębiorstwa agroturystyczne, parki krajobrazowe, hotele. Jednostka podpisała porozumienia o współpracy z podmiotami reprezentującymi sektor prywatny, publiczny oraz mieszany: Usługi Turystyczne „Aurum”, Bałtycki Klaster Turystyki Zdrowotnej, Biuro Turystyczne Czerwiński Travel S.C., Firma Usługowo-Handlowa „Eksmin”, Przedsiębiorstwo Usług Turystycznych „Euro-Tours”, Fundacja Birkut – Szkoła Przetwarzania, Gmina Czarna Dąbrówka, Hotel Amalia, Muzeum Papiernictwa w Dusznikach Zdroju, Fundacja Rozwoju Lokalnego „Parasol”, PHU „Adampol”, Słowiński Park Narodowy, Biuro Turystyczne „Szopen-Tour”, Terapia i Turystyka Sp. z o.o., Urząd Morski w Słupsku, Wildcat. Jednostka współpracuje także z Centrum Zdrowia i Relaksu VERANO Sp. z o.o. w Kołobrzegu, „Doliną Charlotty”, Wellness Medical SPA, Polskim Towarzystwem Turystyczno-Krajoznawczym Regionalny Oddział w Słupsku, Miejskim Ośrodkiem Sportu i Rekreacji w Bytowie, Szczecińską Lokalną Organizacją Turystyczną. Przedstawiciele tych podmiotów obecni byli na spotkaniu z ZO PKA przeprowadzonym w pierwszym dniu wizytacji. Pełny wykaz umów oraz podmiotów dostępnych było dla ZO PKA w Biurze Rektora.

Podpisane z tymi podmiotami listy intencyjne i porozumienia o współpracy zawierają wyraźne odniesienie do współpracy w zakresie dostosowania programów do oczekiwań rynku pracy a także organizacji praktyk i staży zawodowych. Należy też wspomnieć, iż Wydział realizuje projekt współfinansowany przez UE „Słuchamy pracodawców - więcej kształcenia praktycznego na Akademii Pomorskiej w Słupsku. który zaowocował współpracą z przedstawicielami rynku pracy w budowaniu programu kształcenia, w tym efektów kształcenia. W budowaniu koncepcji kształcenia, w tym efektów kształcenia efektów uczestniczyło 15 instytucji reprezentujących sektor turystyczny (w tym: Słowiński Park Narodowy, Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Regionalny Oddział w Słupsku, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Bytowie, Szczecińska Lokalna Organizacja Turystyczna, Centrum Zdrowia i Relaksu VERANO Sp. z o.o. w Kołobrzegu, „Dolin Charlotty”). Podczas konsultacji uzyskiwano informacje na temat zgodności realizowanych treści kształcenia oraz

nabywanych umiejętności z oczekiwaniami stawianymi przez przyszłych pracodawców. Współpraca z otoczeniem społecznym i gospodarczym poza konsultacjami programowymi miała również na celu wzbogacenie form współpracy, w tym w zakresie realizacji praktyk zawodowych. Współpraca ta ma szczególne znaczenie w okresie przechodzenia na kierunku turystyka i rekreacja z profilu ogólnoakademickiego na profil praktyczny. Stąd też zacieśnienie współpracy nastąpiło w czasie przygotowywania koncepcji kształcenia oraz programu studiów o profilu praktycznym, w którym udział zajęć praktycznych oraz czas odbywania praktyk zawodowych jest wysoki, zatem potrzeba zaangażowania interesariuszy zewnętrznych jest również duża.

Członkowie ZO PKA brali udział w spotkaniu z interesariuszami zewnętrznymi. Podczas spotkania poruszano wiele wątków związanych z tematem współpracy między Uczelnią a przedsiębiorcami w warunkach realizacji programu studiów o profilu praktycznym. Przedsiębiorcy podkreślali korzyści własne wynikające z bliskiej współpracy z Uczelnią kształcąca na kierunku *turystyka i rekreacja*. Uwagi dotyczyły wymagań regionalnego rynku pracy, na którym coraz trudniej znaleźć wykwalifikowane, chętne do pracy i rozumiejące wymagania klientów kadry, przy wzrastających potrzebach pracodawców wynikających z dynamicznego rozwoju gospodarki turystycznej na Pomorzu. Zwracali także uwagę na konieczność nauki języków obcych, szczególnie w odniesieniu do języka biznesowego, umiejętności prowadzenia służbowej korespondencji oraz prowadzenia rozmów telefonicznych. Współpraca daje przedstawicielom biznesu turystycznego możliwość wcześniejszej selekcji i sprawdzenia przyszłych pracowników w warunkach stanowiska pracy. Z rozmów wynika, że rozumieją oni potrzeby Jednostki w zakresie weryfikacji efektów kształcenia oraz sylwetki absolwenta, są otwarci na współpracę także w zakresie czynnego udziału w prowadzeniu zajęć na kierunku *turystyka i rekreacja*, niektórzy z nich już realizują swoje działania w tym zakresie. Co istotne, zwracają oni uwagę na poprawność zbudowanych treści kształcenia, prowadzących do pożądanego efektów. W czasie rozmowy pracodawcy pozytywnie ocenili efekty projektu „Słuchamy Pracodawców! – więcej kształcenia praktycznego na Akademii Pomorskiej w Słupsku” zrealizowanego przez IGiSR, mającego na celu zbliżenie studentów do przyszłych pracodawców i zwiększenia ich szans na rynku pracy. Wynikiem programu była współpraca Jednostki z pracodawcami na rzecz zmiany programów kształcenia oraz koncepcji programów stażowych

3. Uzasadnienie

Wydział współpracuje z otoczeniem społecznym i gospodarczym, w szczególności z przedsiębiorstwami i organizacjami sektora turystycznego. Współpraca ta obejmuje organizację praktyk i staży zawodowych, jak również konsultacje programu kształcenia, w tym specjalnościowych efektów kształcenia, weryfikacji i ocenie stopnia osiągnięcia efektów na praktykach zawodowych.

Udział interesariuszy zewnętrznych jest widoczny i mają oni realny wpływ na realizowany proces kształcenia, przede wszystkim w odniesieniu do programu praktyk, ale także włączają się bezpośrednio do procesu kształcenia w formie weryfikacji treści i efektów kształcenia oraz określania sylwetki absolwenta

4. Zalecenia

Zaleca się rozwijanie współpracy z uwagi na przejście na praktyczny profil kształcenia w zakresie prowadzenia zajęć w warunkach środowiska pracy, weryfikacji efektów kształcenia w zakresie umiejętności oczekiwanych na rynku pracy.

Zaleca się dalsze zwiększanie liczby podmiotów, szczególnie działających w sferze hotelarskiej, pośrednictwa turystycznego oraz rekreacji, współpracujących z Jednostką w zakresie kształtowania koncepcji kształcenia, treści kształcenia, realizacji praktyk i staży studenckich oraz bezpośredniego prowadzenia zajęć dydaktycznych o charakterze praktycznym; na zasadach formalnych (w ramach porozumienia).

4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną i naukową umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu ogólnoakademickim i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia, a także prowadzenie badań naukowych

4.1 Liczba, powierzchnia i wyposażenie sal dydaktycznych, w tym laboratoriów badawczych ogólnych i specjalistycznych są dostosowane do potrzeb kształcenia na ocenianym kierunku, tj. liczby studentów oraz do prowadzonych badań naukowych. Jednostka zapewnia studentom dostęp do laboratoriów w celu wykonywania zadań wynikających z programu studiów oraz udziału

w badaniach.*

4.2 Jednostka zapewnia studentom ocenianego kierunku możliwość korzystania z zasobów bibliotecznych i informacyjnych, w tym w szczególności dostęp do lektury obowiązkowej i zalecanej w sylabusach, oraz do Wirtualnej Biblioteki Nauki.*

4.3 W przypadku, gdy prowadzone jest kształcenie na odległość, jednostka umożliwi studentom i nauczycielom akademickim dostęp do platformy edukacyjnej o funkcjonalnościach zapewniających co najmniej udostępnianie materiałów edukacyjnych (tekstowych i multimedialnych), personalizowanie dostępu studentów do zasobów i narzędzi platformy, komunikowanie się nauczyciela ze studentami oraz pomiędzy studentami, tworzenie warunków i narzędzi do pracy zespołowej, monitorowanie i ocenianie pracy studentów, tworzenie arkuszy egzaminacyjnych i testów

1. Ocena – w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

4.1

Bazę materialną i dydaktyczną wykorzystywaną do kształcenia na ocenianym kierunku stanowią pomieszczenia znajdujące się w czterech budynkach, które nie stanowią zwartego kompleksu, ponieważ znajdują się w oddaleniu od siebie. Wszystkie budynki są własnością Akademii Pomorskiej w Słupsku.

Zasadnicze zajęcia odbywają się w budynku IGiSR przy ulicy Partyzantów 27, w którym znajduje się 10 sal dydaktycznych, w tym 3 sale wykładowe o pojemności od 36 do 64 miejsc, 3 sale ćwiczeniowe o pojemności od 18 do 30 miejsc, a także 4 pracownie (geochemiczno-sedymentologiczną, kartografii i geoinformacji, dydaktyki geografii i przyrody oraz edukacji ekologicznej). Sale dydaktyczne wyposażone są w zestawy multimedialne oraz dostęp do sieci internetowej, co pozwala na pełne ich wykorzystanie w procesie dydaktycznym. W budynku znajdują się także gabinet dyrekcji IGiSR oraz pokoje dla nauczycieli akademickich. W budynku Instytutu Nauk o Zdrowiu, znajdującym się przy ulicy Westerplatte 64 znajdują się trzy specjalistyczne pracownie (medycyny ratunkowej, kinezy profilaktyki i odnowy biologicznej oraz odnowy biologicznej i rehabilitacji) wyposażone w konieczny sprzęt. W budynku mieści się także Rektorat. Przy ulicy Arciszewskiego 22 znajdują się dwa budynki będące do dyspozycji studentów kierunku *turystyka i rekreacja*. Centrum Sportowo-Rehabilitacyjne obejmuje dwie sale sportowe, siłownię oraz sale fitness. W budynku oznaczonym symbolem C mieści się Biblioteka Uczelniana. Również przy ulicy Arciszewskiego 22 znajduje się stołówka studencka. Zgodnie z zapowiedziami władz rektorskich, uzupełnieniem będzie nowoczesna baza dydaktyczna, która realizowana jest w Projekcie SOA (Słupski Ośrodek Akademicki).

Sal komputerowe (przede wszystkim pracownia kartografii i geoinformacji) wyposażone są w stanowiska komputerowe wyposażone w pakiet Windows oraz MS Office, a także oprogramowanie niezbędne do pracy i nauki geograficznych systemów informacji (GIS) oraz analiz fotogrametrycznych: MapInfo Professional 10, MapInfo Professional 9.5, Surfer, QuantumGis, HyperCube, SagaGis, 3Dfield, 3Dem, ponadto planowany zakup licencji do systemów rezerwacji w działalności turystycznej MerlinX, wykorzystywany szeroko przez podmioty z branży. Na terenie Uczelni działa bezprzewodowy Internet oraz sieć Eduroam.

Wszystkie budynki zostały zaprezentowane ZO PKA podczas wizytacji, w wyniku czego można stwierdzić, że budynki oraz sale dydaktyczne są we właściwym stanie technicznym i estetycznym oraz odpowiadają wymaganiam określonym w przepisach dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony środowiska. Biorąc pod uwagę obecną i planowaną liczbę studentów, liczba sal dydaktycznych, a także ich pojemność oraz wyposażenie, odpowiadają potrzebom kształcenia na ocenianym kierunku. Pracownie specjalistyczne (badawczo-naukowe), w których prowadzone są zajęcia umożliwiają studentom odpowiednie przygotowanie do zawodu i uzyskanie umiejętności określonych w efektach kierunkowych. Z rozmowy przeprowadzonej z pracownikami IGiSR wynika, że uczelnia uzupełnia wyposażenia bazy dydaktycznej, odpowiadając na zapotrzebowanie przez nich zgłaszane.

Ze względów historyczno-architektonicznych budynki dydaktyczne są w różnym stopniu przygotowane do komunikacji i obsługi osób niepełnosprawnych. Biblioteka i czytelnia są w pełni przystosowane, natomiast pozostałe budynki w stopniu częściowym (istnieją bariery architektoniczne utrudniające poruszanie się).

W opinii studentów obecnych na spotkaniu z ZO PKA liczba, powierzchnia i wyposażenie sal dydaktycznych jest dostosowana do potrzeb oraz jest odpowiednio wykorzystywana dla założonych metod i form kształcenia. Jedynymi uwagami zgłaszanymi przez studentów jest rozmieszczenie infrastruktury w stosunkowo dużej odległości od siebie, co może powodować problemy natury komunikacyjnej.

4.2

Studentom kierunku turystyka i rekreacja udostępnione są zasoby i wyposażenie techniczne Biblioteki Uczelnianej, znajdującej się przy ul. Arciszewskiego 22, która jest trzecią biblioteką naukową pod względem liczby woluminów w województwie pomorskim. Jej zbiory liczą 450 tys. jednostek bibliotecznych, w tym 53 tys. jednostek inwentarzowych czasopism. Z zakresu tematycznego *turystyka i rekreacja* zbiór biblioteki liczy ponad 10 tys. jednostek bibliotecznych, zawierających publikacje stanowiące aktualną literaturę obowiązkową i uzupełniającą oraz inną literaturę naukową umożliwiającą prowadzenie badań naukowych z tego zakresu tematycznego. W zbiorach biblioteki znajdują się także 84 tytuły czasopism z szeroko pojętego zakresu turystyki i rekreacji (od czasopism geograficznych, przez podejmujące tematykę rozwoju lokalnego, hotelarstwa oraz kultury fizycznej, aż po czasopisma o profilu ekonomicznym) w wydaniu papierowym. Znajdują się one w dwóch specjalnie oznaczonych miejscach, co zostało zweryfikowane podczas wizyty ZO PKA. Ponadto biblioteka dysponuje specjalnymi pomieszczeniami do pracy.

Informacje o zbiorach biblioteki (książkach, czasopismach, zbiorach specjalnych – map i pozycji kartograficznych) znajdują się w jednym katalogu OPAC, który jest dostępny na stronie internetowej AP w Słupsku w dziale Biblioteka (http://www.arch.apsl.edu.pl/biblioteka_baza.php?a=baza#left_s).

Uzupełnieniem zasobów tradycyjnych są bazy danych udostępniane na stanowiskach komputerowych poprzez Wirtualną Bibliotekę Nauki lub poprzez link „Bazy danych” na stronie biblioteki. Dostęp ten jest możliwy na terenie całego kampusu, a w przypadku niektórych baz także z komputerów domowych. Biblioteka posiada dostęp do pełnotekstowych baz danych MathSciNet, EBSCO, Elsevier, Wiley, Springer Link, Science Direct, ASFA, Scopus, Web of Science oraz IBUK, co pozwala studentom i pracownikom na dostęp do najczęściej cytowanych międzynarodowych baz danych wykorzystywanych w ramach studiów i pracy naukowej z zakresu turystyki i rekreacji, a w szczególności czasopism z zakresu geografii, nauk o Ziemi, turystyki, ekonomii i zarządzania oraz rekreacji. ZO PKA zostały udostępnione spisy wszystkich czasopism z podanych zakresów, a także kserokopie porozumień dotyczące udostępniania zasobów podpisane z operatorami wyszczególnionych baz danych. Dodatkowo, studenci i pracownicy AP w Słupsku mogą korzystać z bibliotek naukowych Trójmiasta w oparciu o *Porozumienie Zespołu Bibliotek Naukowych Województwa Pomorskiego*.

Podczas wizyty ZO PKA w gmachu biblioteki dokonano weryfikacji zasobów zarówno w odniesieniu do ich formy papierowej, jak i zasobów elektronicznych. Pozytywnie zweryfikowano istnienie zasobów lektur najczęściej wskazywanych w sylabusach modułowych oraz losowo wybranych autorów i pozycji książkowych z zakresu tematycznego *turystyka i rekreacja*, także wskazywanych w sylabusach. Ponadto dokonano weryfikacji działania wyszukiwarek elektronicznych baz danych korzystając z komputerów udostępnionych w czytelnicy, oceniając pozytywnie fakt możliwości korzystania z pełnych tekstów czasopism zagranicznych. Studenci mają zapewniony dostęp do literatury wskazywanej w sylabusach.

Na podstawie rozmów ze studentami można stwierdzić, iż jednostka zapewnia studentom dostęp do korzystania z zasobów bibliotecznych w formie tradycyjnej i internetowej. Studenci posiadają dostęp do zbiorów bibliotecznych oraz do Wirtualnej Biblioteki Nauki. W opinii studentów obecnych na spotkaniu z ZO PKA jedynym mankamentem zbiorów bibliotecznych, który może negatywnie wpłynąć na jakość kształcenia, jest liczba egzemplarzy najbardziej popularnych wydawnictw.

4.3

Na kierunku turystyka i rekreacja nie jest prowadzone kształcenie na odległość, jednak infrastrukturalnie Uczelnia jest do tego przygotowana. Platforma e-learningowa jest dostępna w pracowni komputerowej oraz z głównej strony internetowej Uczelni (<http://www.apsl.edu.pl>). Pozwoli ona docelowo na realizację procesu kształcenia w systemie *blended learning* w ramach studiów stacjonarnych i niestacjonarnych.

Platforma e-learningowa stanowi obecnie narzędzie wspomagające nauczanie poprzez dostęp do materiałów dydaktycznych oraz konsultacje z nauczycielem akademickim. Dodatkowo w Uczelni wykorzystuje się system „Wirtualny Dziekanat” do obsługi kształcenia. Jest on także dostępny dla studentów i pracowników z poziomu głównej strony internetowej Uczelni (<http://www.apsl.edu.pl>).

W opinii studentów obecnych na spotkaniu z ZO PKA platforma jest pozytywnym dodatkiem, który w najbliższym czasie może efektywnie uzupełnić metody prowadzonych zajęć. Jednak w ich opinii prowadzone dotychczas zajęcia stacjonarne w pełni odpowiadają ich zapotrzebowaniu i oczekiwaniom.

3. Uzasadnienie

Baza dydaktyczna zapewnia prawidłową realizację przyjętych celów kształcenia. Liczba, powierzchnia oraz wyposażenie sal wykładowych, ćwiczeniowych oraz specjalistycznych pracowni jest dostosowana do liczby studentów. Wyposażenie odpowiada współczesnym standardom technicznym oraz zapewnia możliwość realizacji zajęć fizycznych.

Jednostka dysponuje infrastrukturą, która umożliwi prawidłową realizację celów kształcenia na ocenianym kierunku. Według opinii studentów baza dydaktyczna jest właściwie wyposażona i umożliwi prawidłową realizację celów kształcenia.

Infrastruktura bazy bibliotecznej Uczelni jest prawidłowa i umożliwia obsługę dydaktyczną i naukową. Standard i wyposażenie poszczególnych pomieszczeń biblioteki nie budzi zastrzeżeń. Księgozbiór biblioteczny, zarówno w formie tradycyjnej, jak i elektronicznej, jest bogaty i dostosowany do potrzeb kierunku turystyka i rekreacja. Tematyka zgromadzonego księgozbioru, wyodrębnionego formalnie i fizycznie, jest zgodna z profilem kształcenia na kierunku turystyka i rekreacja. Jednostka zapewnia studentom dostęp do zasobów bibliotecznych i informacyjnych.

W opinii studentów pozytywną zmianą byłoby zwiększenie zasobów o kolejne egzemplarze najpopularniejszych tytułów z zakresu kierunku studiów.

Na kierunku turystyka i rekreacja nie jest prowadzone kształcenie na odległość, jednak Uczelnia jest dostosowana infrastrukturalnie do rozpoczęcia tej formy kształcenia.

4. Zalecenia

Jednostka powinna zadbać o zwiększenie potencjału technologicznego w zakresie systemów rezerwacyjno-rozliczeniowych wykorzystywanych w hotelarstwie i turystyce (MerlinX, Amadeus itp.) Konieczne jest dalsze dostosowanie bazy dydaktycznej do potrzeb studentów niepełnosprawnych w tym zakresie.

Należy uwzględnić uwagi studentów o dostępności WiFi

5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się, prowadzenia badań i wchodzenia na rynek pracy

5.1 Pomoc naukowa, dydaktyczna i materialna sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów, poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie uczenia się i skutecznym osiąganiu zakładanych efektów kształcenia oraz zdobywaniu umiejętności badawczych, także poza zorganizowanymi zajęciami dydaktycznymi. W przypadku prowadzenia kształcenia na odległość jednostka zapewnia wsparcie organizacyjne, techniczne i metodyczne w zakresie uczestniczenia w e-zajęciach.*

5.2 Jednostka stworzyła warunki do udziału studentów w krajowych i międzynarodowych programach mobilności, w tym poprzez organizację procesu kształcenia umożliwiającą wymianę krajową i międzynarodową oraz nawiązywanie kontaktów ze środowiskiem naukowym.*

5.3 Jednostka wspiera studentów ocenianego kierunku w kontaktach ze środowiskiem akademickim, z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym oraz w procesie wchodzenia na rynek pracy, w szczególności, współpracując z instytucjami działającymi na tym rynku.*

5.4 Jednostka zapewnia studentom niepełnosprawnym wsparcie naukowe, dydaktyczne i materialne, umożliwiające im pełny udział w procesie kształcenia oraz w badaniach naukowych.

5.5 Jednostka zapewnia skuteczną i kompetentną obsługę administracyjną studentów w zakresie spraw związanych z procesem dydaktycznym oraz pomocą materialną, a także publiczny dostęp do informacji o programie kształcenia i procedurach toku studiów.

1. Ocena – w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

5.1

W opinii studentów kierunku turystyka i rekreacja, obecnych na spotkaniu z ZO PKA, pomoc naukowa, dydaktyczna i materialna sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów. Studenci oceniają wysoko zaangażowanie i doświadczenie nauczycieli akademickich oraz ich dostępność poza zajęciami – wskazując ten fakt, jako najistotniejszy w ich ocenie. W ich opinii nauczyciele akademicy wykazują duże zainteresowanie rozwojem studentów oraz podejmują wiele działań mających na celu dodatkowy rozwój studentów w interesujących ich dziedzinach nauczania. Pozytywnie oceniana jest także komunikacja z prowadzącymi przedmioty. Poza godzinami konsultacji na uczelni, nauczyciele akademicy prowadzą konsultacje drogą elektroniczną, która jest wysoko oceniana przez studentów. Wsparcie socjalno-bytowe również oceniane jest wysoko. Wśród pracowników administracyjnych, w opinii studentów, występuje duże zrozumienie oraz chęć pomocy w wyjaśnianiu problemów studenckich poprzez kontakt z biurem obsługi studenta, samorządem studenckim oraz władzami jednostki. W ramach systemu pomocy materialnej, studenci mają możliwość ubiegania się o wszystkie ustawowe świadczenia socjalne oraz uczestniczą w procesie rozdzielania środków materialnych na każdym etapie z zachowaniem wymaganych proporcji w składach komisji stypendialnych. Podczas spotkania z ZO PKA studenci pozytywnie wypowiedzieli się o działającym w uczelni systemie pomocy materialnej, określając go jako przejrzysty, sprawiedliwy oraz dostosowany do potrzeb studentów wizytowanego kierunku. Nie zgłaszano uwag do prac komisji stypendialnych oraz do udziału studentów w wymienionych wyżej gremiach. Studenci wizytowanego kierunku pozytywnie oceniają proces kształcenia zwracając uwagę na wysoko wykwalifikowaną kadre, infrastrukturę, oraz sprzyjający system stypendialny.

5.2

ZO PKA na podstawie analizy przedstawionych dokumentów oraz opinii studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem stwierdza, że jednostka stworzyła warunki do udziału studentów w międzynarodowych programach mobilności (Erasmus+). Studenci obecni na spotkaniu pozytywnie wypowiedzieli się na temat promowania udziału w programach mobilności, organizacji jednostek uczelnianych odpowiedzialnych za wymiany studenckie oraz zwrócili uwagę na dużą przychyłność pracowników wobec studentów aplikujących. Wszelkie dokumenty związane z uczestnictwem w międzynarodowych programach mobilności są dostępne i przejrzyste z punktu widzenia studentów. W wizytowanej jednostce więcej jest studentów przyjeżdżających niż wyjeżdżających.

5.3

Studenci wizytowanego kierunku posiadają wiedzę o działalności Biura Karier, otrzymują informacje o jego działaniach i pozytywnie oceniają działalność mającą na celu udzielenie wsparcia w kontaktach z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym. Jednostka współpracuje z lokalnymi instytucjami i przedsiębiorstwami działającymi na rynku pracy w branży adekwatnej do wizytowanego kierunku i zainteresowań studentów. Biuro Karier prowadzi własny monitoring karier zawodowych oraz oczekiwań pracodawców względem absolwentów. Biuro Karier Akademii Pomorskiej w Słupsku prowadzi warsztaty, konsultacje mające na celu nawiązanie współpracy studentów z przyszłymi pracodawcami.

5.4

Wizytowana jednostka zapewnia wsparcie studentów niepełnosprawnych na poziomie wewnętrznych przepisów uczelnianych z uwzględnieniem wsparcia kadry naukowo-dydaktycznej i administracyjnej. Budynki, w których prowadzone są zajęcia wizytowanego kierunku nie są w pełni przystosowane do potrzeb studentów niepełnosprawnych (m.in. brak podjazdów oraz wind). W trakcie prowadzonej wizytacji na kierunku turystyka i rekreacja stwierdzono, że obecnie nie studiuje na wizytowanym kierunku żaden student niepełnosprawny.

5.5

W opinii studentów kierunku turystyka i rekreacja, obecnych na spotkaniu z ZO PKA, jednostka

zapewnia skuteczną i kompetentną obsługę administracyjną w zakresie procesu dydaktycznego oraz pomocy materialnej. Podkreślają bardzo wysokie zaangażowanie pracowników administracyjnych i władz jednostki w pracach nad jak najlepszym zapewnieniem pomocy materialnej oraz realizacją różnorodnych działań informacyjnych mających na celu uświadamianie studentów w przysługującym im prawach. Studenci nie zgłaszali uwag odnośnie do wzorów pism i wniosków oraz procedur ich rozpatrywania. W ich opinii godziny dostępności pracowników administracyjnych spełniają ich oczekiwania i potrzeby. Pracownicy administracyjni oceniani są pozytywnie pod względem swoich kompetencji oraz wysokiej kultury osobistej. Uwag wśród studentów nie wzbudza także terminowość oraz sprawność procedur związanych z systemem pomocy materialnej.

3. Uzasadnienie

Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się, prowadzenia badań i wchodzenia na rynek pracy. Studenci dostrzegają wsparcie jednostki w procesie uczenia się oraz realizacji własnych działań. Nie zgłaszają zastrzeżeń co do stosowanych procedur.

Studenci posiadają informacje dotyczące możliwości uczestnictwa w krajowych i międzynarodowych programach mobilności, uzyskują wsparcie jednostki oraz są świadomi przebiegającego procesu.

Biuro Karier odpowiada na zapotrzebowanie studentów odnośnie kontaktu z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Studenci pozytywnie odbierają działalność Biura w odniesieniu do przyszłej pracy zawodowej oraz startu w rynku pracy. Obsługa administracyjna w opinii studentów jest właściwa i przychylna rozwiązywaniu problemów studenckich .

4. Zalecenia

Należy wzmocnić działania promocyjne w zakresie wymiany międzynarodowej która szczególnie na kierunku turystyka i rekreacja wpływa na kompetencje zawodowe studentów. .

6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów

6.1 Jednostka, mając na uwadze politykę jakości, wdrożyła wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia, umożliwiający systematyczne monitorowanie, ocenę i doskonalenie realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów, w tym w szczególności ocenę stopnia realizacji zakładanych efektów kształcenia i okresowy przegląd programów studiów mający na celu ich doskonalenie, przy uwzględnieniu:*

6.1.1. projektowania efektów kształcenia i ich zmian oraz udziału w tym procesie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych,*

6.1.2 monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na wszystkich rodzajach zajęć i na każdym etapie kształcenia, w tym w procesie dyplomowania,

6.1.3 weryfikacji osiąganych przez studentów efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia i wszystkich rodzajach zajęć, w tym zapobiegania plagiatom i ich wykrywania,*

6.1.4 zasad, warunków i trybu potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów,

6.1.5. wykorzystania wyników monitoringu losów zawodowych absolwentów do oceny przydatności na rynku pracy osiągniętych przez nich efektów kształcenia,*

6.1.6. kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia na ocenianym kierunku studiów, oraz prowadzonej polityki kadrowej,*

6.1.7. wykorzystania wniosków z oceny nauczycieli akademickich dokonywanej przez studentów w ocenie jakości kadry naukowo-dydaktycznej,

6.1.8. zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej i naukowej oraz środków wsparcia dla studentów,

6.1.9 sposobu gromadzenia, analizowania i dokumentowania działań dotyczących zapewniania jakości kształcenia,

6.1.10. dostępu do informacji o programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku oraz jego wynikach

6.2. Jednostka dokonuje systematycznej oceny skuteczności wewnętrznego systemu zapewniania jakości i jego wpływu na podnoszenie jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także wykorzystuje jej wyniki do doskonalenia systemu.

1. Ocena – w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema i trzema cyframi.

6.1

Realizowana w Uczelni i wizytowanej jednostce polityka jakości jest częścią Strategii rozwoju Akademii Pomorskiej w Słupsku wyznaczonej na lata 2013-2020 oraz Strategii rozwoju Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego określonej na lata 2014-2020, w których zdefiniowano cele i zadania oraz ramy prowadzonej polityki jakości. Aktualnym aktem prawnym regulującym kwestie zapewnienia jakości kształcenia w wizytowanej jednostce jest Uchwała Senatu nr R/0004/32/13 z dn. 19.06.2013 r. w sprawie: zatwierdzenia Systemu Zarządzania Jakością Kształcenia w Akademii Pomorskiej w Słupsku. Wraz z wprowadzeniem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia określono jego cel, obszary funkcjonowania oraz strukturę organizacyjną. Zasadniczym celem Akademii Pomorskiej w Słupsku w zakresie zarządzania jakością kształcenia jest zwrócenie uwagi na aspekty związane z zapewnianiem, monitorowaniem, ewaluacją oraz doskonaleniem jakości kształcenia. Do celów szczegółowych w zakresie zarządzania jakością kształcenia należą: ustalenie przejrzystego zakresu odpowiedzialności za zarządzanie jakością kształcenia; określanie celów i planów poprawy jakości kształcenia; dostarczanie czytelnych wzorców i standardów postępowania w zakresie kształcenia oraz zarządzania jakością kształcenia; wdrażanie skutecznych narzędzi zarządzania jakością kształcenia; ciągłe monitorowanie jakości procesu kształcenia; regularną ocenę jakości procesu i efektów kształcenia; podejmowanie systematycznych działań doskonalących; stymulowanie i nagradzanie wysokiej jakości kształcenia; rozwój kompetencji dydaktycznych nauczycieli akademickich; identyfikację, promowanie i upowszechnianie dobrych praktyk oraz wymianę doświadczeń w zakresie kształcenia oraz zarządzania jakością kształcenia; publikowanie informacji na temat jakości procesu i efektów kształcenia; rozwój współpracy w dziedzinie zarządzania jakością kształcenia z interesariuszami i partnerami Uczelni z kraju i zagranicy. W strukturze funkcjonowania WSZJK na poziomie Uczelni udział biorą Rektor; Prorektor ds. Nauki, Prorektor ds. Kształcenia i Studentów, Prorektor ds. Programów Europejskich i Współpracy z Gospodarką, Pełnomocnik Rektora ds. Jakości Kształcenia, Uczelniana Komisja ds. Jakości Kształcenia, Komisja Weryfikująca Programy Kształcenia oraz Senacka Komisja ds. Nauki, Uczelniana Komisja Oceniająca, Senacka Komisja Dydaktyki, Komisja ds. Praktyk i Staży, Komisja ds. Współpracy Międzynarodowej. Powyższe Komisje funkcjonują zgodnie z zasadami określonymi w regulaminach; ich składy osobowe są aktualizowane w październiku każdego roku akademickiego. Na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym Akademii Pomorskiej w Słupsku strukturę systemu tworzą Wydziałowa i Instytutowa Komisja ds. Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia. W pracach powyższych gremiów uczestniczą przedstawiciele studentów poszczególnych kierunków, w tym także kierunku turystyka i rekreacja. W ramach harmonogramu przebiegu wizytacji Zespół PKA spotkał się z osobami odpowiedzialnymi za funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia na wizytowanym kierunku studiów, stąd uczestniczyli w nim głównie przedstawiciele Instytutowej Komisji ds. Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia. Posiedzenia tejże Komisji są zwoływane doraźnie, stosownie do potrzeb, jednak nie rzadziej jednak niż dwa razy w semestrze. Zakres obowiązków oraz uprawnień gremiów i osób działających na rzecz zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia, w tym składy osobowe zostały formalnie określone. Zakres kompetencji i odpowiedzialności w ramach struktury zarządzania procesem dydaktycznym na szczeblu Uczelni i Wydziału jest jasny i zrozumiały. Nadzór nad wdrożeniem i doskonaleniem systemu zarządzania jakością kształcenia na poziomie Uczelni sprawuje Rektor Akademii Pomorskiej w Słupsku. Prace związane z projektowaniem, wdrażaniem, funkcjonowaniem i doskonaleniem systemu koordynuje Prorektor ds. Kształcenia i Studentów, który zobowiązany jest do monitorowania i podejmowania działań oraz przedsięwzięć zmierzających do zapewniania i podnoszenia jakości kształcenia. Za funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia na poziomie Wydziału, w tym za zarządzanie jakością procesu kształcenia na wszystkich prowadzonych kierunkach studiów odpowiada Dziekan Wydziału. Procedury wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów pozwalają na systematyczne podnoszenie poziomu jakości kształcenia. Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia jest zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenie programu kształcenia. Ponadto jego przegląd i ocena funkcjonowania na poziomie Uczelni i Wydziału umożliwia formułowanie wniosków i rekomendacji

w zakresie modyfikacji programów kształcenia i doskonalenia jakości kształcenia. Przyjęte w ramach WSZJK procedury i rozwiązania służą wzmocnieniu potencjału dydaktycznego Uczelni oraz budowaniu i rozwijaniu uczelnianej kultury jakości kształcenia.

6.1.1

Jednostka wdrożyła wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zawierający „zasady konstruowania programów kształcenia zgodnie z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego oraz kompletowania dokumentacji dla programów w AP w Słupsku”, które obowiązują na mocy Zarządzenia Rektora nr R.021.25.15 z dn. 30.04.2015 r. Przyjęte w powyższym dokumencie rozwiązania wskazują, iż wewnętrzni i zewnętrzni interesariusze uczestniczą w procesie określania koncepcji kształcenia, w tym specjalności, ponadto biorą także udział w tworzeniu i doskonaleniu programu kształcenia poprzez analizę zgodności efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy oraz monitoring karier zawodowych absolwentów. W ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia Uchwałą Senatu nr R/0004/34/13 z dn. 19.06.2013 r. wprowadzono także procedurę zatwierdzania programów kształcenia na kolejny cykl kształcenia w Akademii Pomorskiej w Słupsku, z której wynika, iż wszystkie zmiany są wdrażane po uprzedniej akceptacji Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia oraz Rady Samorządu Studenckiego. Z kolei w przypadku dokonania zmiany w planach studiów niezbędna jest opinia Biura ds. Kształcenia i Studentów, które w terminie 7 dni zobowiązane jest do weryfikacji prawidłowości wyliczenia liczby punktów ECTS dla wskazanej liczby godzin zajęć dydaktycznych oraz sprawdzenia zgodności liczby godzin ujętych w planach studiów z sylabusami przedmiotów. Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia obejmuje także ogólnouczelnianą procedurę monitorowania i okresowego przeglądu programów kształcenia za które odpowiada specjalnie powołana w tym celu Komisja Weryfikująca Programy Kształcenia. Elementem systemu zapewnienia jakości kształcenia jest włączenie przedstawicieli studentów do prac Komisji Weryfikującej Programy, która w ramach monitorowania i przeglądów weryfikuje realizację zakładanych efektów kształcenia oraz sposoby ich weryfikacji. Pracę Komisji nadzoruje Prorektor ds. Kształcenia i Studentów. Z otrzymanych w toku wizytacji informacji wynika, iż wszystkie programy kształcenia podlegają cyklicznym przeglądom co najmniej raz w roku akademickim. Przyjęte rozwiązania systemowe umożliwiają interesariuszom wewnętrznym i zewnętrznym formułowanie uwag i zaleceń do programu kształcenia, szczególnie w zakresie treści realizowanych w ramach przedmiotów specjalnościowych. W przypadku studentów opinie pozyskiwane są od przedstawicieli studentów w ramach prac nad programami kształcenia oraz podczas konsultacji i spotkań z opiekunami poszczególnych roczników. Źródłem informacji są także badania ankietowe oraz przedstawiciele Samorządu Studenckiego, który pełni rolę opiniodawcą programu kształcenia. Interesariuszami wewnętrznymi są także pracownicy innych instytutów i jednostek organizacyjnych Uczelni m.in.: Instytut Nauk o Zdrowiu, Instytut Matematyki, Instytut Biologii i Ochrony Środowiska, Instytut Pedagogiki i Pracy Socjalnej oraz Centrum Sportowo- Rehabilitacyjne. W toku wizytacji ustalono, iż z pracownikami powyższych jednostek w lutym, marcu i kwietniu 2015 roku odbywały się spotkania poświęcone tworzeniu specjalności Turystyka zdrowotna, Turystyka aktywna oraz konsultacje ogólnych treści dla kierunku. Ponadto pracownicy tychże instytutów zostali zaangażowani do prowadzenia niektórych przedmiotów lub całych modułów, przygotowywania treści przedmiotowych, określania przedmiotowych efektów kształcenia i ich weryfikacji, a także sylabusów. W przypadku interesariuszy zewnętrznych na poziomie Uczelni powołano Radę Gospodarczą, która pełni rolę doradczą dla władz Uczelni w zakresie dostosowania programów kształcenia do potrzeb rynku pracy. Z kolei na poziomie Instytutu Geografii i Studiów Regionalnych prowadzona jest ścisła współpraca z otoczeniem społeczno- gospodarczym, w szczególności z podmiotami kooperującymi z Instytutem w zakresie realizacji praktyk studenckich. Ponadto Instytut Geografii i Studiów Regionalnych posiada szereg porozumień o współpracy podpisanych na czas nieokreślony w zakresie dostosowywania programów kształcenia do wymagań rynku pracy). Ustabilizowane, choć nieformalne relacje potwierdziła także grupa przedstawicieli pracodawców uczestnicząca w spotkaniu z Zespołem PKA, wyrażając zadowolenie z dotychczasowej współpracy w zakresie konsultowania i doskonalenia programów kształcenia, w tym efektów kształcenia. Ponadto mając na celu dostosowanie efektów kształcenia do potrzeb rynku pracy na bieżąco ma miejsce zasięganie opinii u nauczycieli akademickich czynnych zawodowo, co potwierdzili nauczyciele akademicy uczestniczący w spotkaniu z Zespołem PKA. W celu zwiększenia szans studenta na rynku

pracy Instytut Geografii i Studiów Regionalnych zrealizował projekt „Słuchamy Pracodawców! - więcej kształcenia praktycznego na Akademii Pomorskiej w Słupsku”, którego efektem jest wypracowanie programów staży zawodowych włączonych do programu kształcenia i umożliwiających studentom nabycie doświadczenia zawodowego w zakresie turystyki i rekreacji. Z kolei w celu zidentyfikowania potrzeb rynku pracy w 2014 roku Instytut Geografii i Studiów Regionalnych przeprowadził „diagnozę rynku pracy subregionu słupskiego”, w wyniku której pozyskano od pracodawców informacje na temat zapotrzebowania w regionie na absolwentów deficytowych kierunków studiów, których brakuje na lokalnym i regionalnym rynku pracy. Podczas spotkania z Zespołem PKA pracownicy Instytutu Geografii i Studiów Regionalnych podkreślili, że powyższe dane stanowią mocną stronę kierunku. Wydział Matematyczno- Przyrodniczy odnosi się do ścisłej współpracy z interesariuszami zewnętrznymi także w realizowanej Strategii rozwoju, w której „rozwój ścisłej współpracy z otoczeniem Samorządowym i gospodarczym” wyznaczono, jako trzeci cel strategiczny do realizacji w na lata 2014/2020. Realizacja powyższego celu odbywa się poprzez stymulowanie rozwoju Wydziału otwartego na otoczenie zarówno w sferze edukacyjnej jak i badawczo- rozwojowej, uznano bowiem, że w obszarze edukacyjnym konieczne jest tworzenie kierunków i specjalności, które odpowiadają zapotrzebowaniu lokalnego rynku pracy, natomiast absolwenci w toku kształcenia, powinni nabywać umiejętności w obszarze wiedzy, praktyki i postawy społeczne, które zagwarantują im zatrudnienie w sektorze administracyjnym, gospodarczym lub ochronie zdrowia w regionie. W związku z powyższym za szczególnie istotną uznano konieczność wprowadzenia systemowego podejścia w zakresie „społeczno-gospodarczych konsultacji programów kształcenia, weryfikowania efektów kształcenia, ewaluacji programów i ich ciągłego dostosowywania do zmiany oczekiwań zewnętrznych”. Aktualnie prowadzona przez Instytut Geografii i Studiów Regionalnych współpraca z przedstawicielami otoczenia zewnętrznego obejmuje organizację praktyk i staży zawodowych, a w przyszłości planuje się także współpracę w zakresie realizacji prac dyplomowych, co podkreślono w Strategii rozwoju Wydziału, który poprzez otwartość na otoczenie poszukuje możliwości współpracy z interesariuszami zewnętrznymi w zakresie realizacji prac badawczo- rozwojowych, znajdujących swoje praktyczne zastosowanie. W strategii podkreślono także, iż „proces poszukiwania partnerów powinien uwzględniać analizę obecnych i przyszłych potrzeb partnerów pod kątem podejmowanych decyzji inwestycyjnych oraz poszukiwania kandydatów wśród studentów do rozwiązania problemu partnera w ramach realizacji prac licencjackich”. W zakresie organizacji praktyk i staży zawodowych, a także konsultacji programów kształcenia i specjalności Instytut Geografii i Studiów Regionalnych posiada ustabilizowane relacje z regionem i środowiskiem lokalnym; do wglądu Zespołu PKA podczas wizytacji przedłożono wykaz 47 instytucji i podmiotów, z którymi w 2016 roku podpisano bezterminowe porozumienia o współpracy umożliwiającej m.in. realizację praktyk studenckich w wymiarze odpowiednim dla profilu praktycznego. W toku wizytacji uzyskano informacje, iż dotychczasowe kontakty z pracodawcami nie były sformalizowane, natomiast istniejące relacje utrzymują się w formie indywidualnych kontaktów pracowników z podmiotami z branż związanych bezpośrednio i pośrednio z kierunkiem turystyka i rekreacja. Tematyka związana z kształtowaniem i doskonaleniem programów kształcenia dyskutowana jest z interesariuszami zewnętrznymi w zależności od potrzeb i konieczności wynikającej z dążenia do zapewnienia najwyższej jakości kształcenia na kierunku. W ramach dotychczasowych konsultacji ustalono: oczekiwania rynku pracy w odniesieniu do kompetencji, które powinien posiadać student; programy kształcenia w tym moduły i przedmioty łącznie z treściami kształcenia; weryfikowanie efektów kształcenia, szczególnie związanych z kształceniem praktycznym w formie praktyk zawodowych i staży studenckich oraz dla modułów specjalnościowych. W zawiązku z profilem praktycznym wspólnie z pracodawcami wypracowano: efekty kształcenia, program i regulamin dla praktyk zawodowych, staży studenckich; wzmocniono kształcenie kompetencji miękkich w zakresie utrzymania przedmiotu „Przedsiębiorczość w turystyce” i wprowadzenia dodatkowych przedmiotów takich jak: „Komunikacja interpersonalna i savoir vivre w turystyce” oraz „Wykorzystanie multimediów w turystyce”; omówiono rodzaje modułów i sekwencje przedmiotów, treści przedmiotowe, formy zajęć, sposoby weryfikacji efektów kształcenia przy tworzeniu nowej specjalności „Turystyka aktywna”; weryfikowano treści i zakres przedmiotowy modułów związanych z istniejącymi specjalnościami: Turystyka zdrowotna i Geoturystyka, zwracając uwagę na wzmocnienie form zajęć warsztatowych i projektowych. Aktualnie na potrzeby zgłoszone przez pracodawców rozważa się wzmocnienie kształcenia w zakresie znajomości języków obcych. W przyszłości doskonaleniu efektów kształcenia posłużą także opinie absolwentów sformułowane w ramach monitorowania ich losów zawodowych, gdyż aktualny wzór

kwestionariusza ankiety umożliwiają ocenę poziomu osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia pod kątem ich przydatności na rynku pracy. W odniesieniu do wizytowanego kierunku studiów do dnia wizytacji jedna osoba obroniła pracę licencjacką, a zatem zgodnie z procedurą zostaną objęte pierwszym etapem monitoringu losów zawodowych absolwentów po upływie 3 lat od ukończenia studiów.

W opinii studentów oraz ich przedstawicieli obecnych na spotkaniach z ZO PKA jednostka wdrożyła system zapewniania jakości kształcenia oraz uwzględniła udział studentów w procesie projektowania efektów kształcenia i ich zmian. Przedstawiciele studentów pozytywnie wypowiadali się o współpracy i przepływie informacji, podkreślając fakt, że ich uwagi są analizowane i wdrażane w procesie oceny jakości kształcenia.

6.1.2

W ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia stopień osiągania zakładanych efektów kształcenia jest systematycznie monitorowany. Monitoring obejmuje wszystkie rodzaje zajęć i jest prowadzony na każdym etapie kształcenia, w tym w procesie dyplomowania. Od semestru zimowego roku akademickiego 2015-2016 dla całej uczelni wdrożono system WEK (Weryfikacja Efektów Kształcenia), zgodnie z którym nauczyciele akademicki odpowiedzialni za dany przedmiot są zobowiązani do wypełnienia karty ewaluacyjnej przedmiotu/modułu. Karta jest wypełniana w systemie Wirtualny Dziekanat (e-Dziekanat) po realizacji przedmiotu i konsultacji z wykładowcami współprowadzącymi przedmiot/moduł, a następnie po wydrukowaniu podlega złożeniu w Sekretariacie Instytutu najpóźniej do 30 marca i października za dany semestr. W karcie ewaluacyjnej przedmiotu zamieszcza się średnią ocen za przedmiot; statystykę ocen oraz wskazania czy założone modułowe/przedmiotowe efekty kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, zamieszczone w sylabusie wymagają korekty, a zatem czy proponuje się zmianę sformułowania efektu, usunięcie lub dodanie efektu; czy należy dokonać zmian w doborze treści kształcenia; metod dydaktycznych; form lub kryteriach zaliczenia przedmiotu; nakładu pracy studenta. Ponadto nauczyciel akademicki zobligowany jest do wskazania miejsca przechowywania etapowych prac zaliczeniowych lub egzaminacyjnych potwierdzających osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia. Podczas wizytacji do wglądu Zespołu PKA przedłożono stosowną dokumentację dotyczącą pomiaru i oceny realizacji zakładanych efektów kształcenia za rok akademicki 2015/2016, której wyniki w ramach podsumowania roku akademickiego 2015-2016 zostaną omówione na posiedzeniu Instytutowej Komisji ds. Wewnętrznego Systemu Jakości Kształcenia. Dotychczasowym rozwiązaniem systemowym jest analiza przedmiotowa dokonywana przez nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na wizytowanym kierunku studiów, którzy kompleksowo sprawdzają poziom realizacji wszystkich efektów kształcenia zdefiniowanych w sylabusie danego przedmiotu. Przyjętymi miernikami ilościowymi oceny poziomu osiągania zakładanych efektów kształcenia są: oceny z zaliczeń i egzaminów, nakład pracy przeciętnego studenta potrzebny do osiągnięcia założonych efektów kształcenia, oceny uzyskane z egzaminu dyplomowego, w tym oceny prac dyplomowych wystawiane przez recenzentów i opiekunów prac. Z kolei mierniki jakościowe stanowią: wyniki badań ankietowych oceny programu kształcenia, opinia absolwentów oceniających zrealizowany program kształcenia, adekwatność pytań egzaminacyjnych i kolokwialnych do efektów kształcenia, znajomość przez studentów wymogów dotyczących sposobu zaliczenia przedmiotu i wyliczania oceny końcowej, dostosowanie pytań na egzamin dyplomowy do weryfikacji założonych efektów kształcenia, przestrzeganie zasad pisania prac licencjackich i magisterskich, opinie pracodawców o studentach odbywających praktyki, ocena wyników hospitacji zajęć w zakresie dostosowania form i metod zajęć do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. W wyniku analiz przeprowadzonych na kierunku turystyka i rekreacja prowadzonym na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym Akademii Pomorskiej w Słupsku stwierdzono, iż średnie z ocen rozkładają się równomiernie i w większości kryteriów nie wskazano potrzeby dokonywania zmian. Z raportu dotyczącego oceny poziomu osiągania zakładanych efektów kształcenia na kierunku turystyka i rekreacja za rok akademicki 2014/2015 wynika, iż realizacja efektów kształcenia nastąpiła w stopniu dobrym i bardzo dobrym, z tego najlepsze efekty osiągnięto w zakresie wiedzy i umiejętności, których poprawa nastąpiła w porównaniu do roku ubiegłego. Kompetencje społeczne zostały ocenione na ocenę 4,16, co też stanowi poprawę względem roku ubiegłego. Efekty w zakresie treści podstawowych zostały zrealizowane na poziomie powyżej dobrego, z minimalną przewagą oceny w zakresie kompetencji

społecznych, aczkolwiek różnica pomiędzy poszczególnymi rodzajami kompetencji jest niewielka. Treści kierunkowe zostały ocenione stosunkowo najniżej i uzyskały ocenę nieco poniżej dobrej, jednakże stwierdzono, iż w stosunku do roku ubiegłego jest to znacząca poprawa oceny. Treści specjalnościowe zostały ocenione tylko w oparciu o niepełne 2 moduły uzyskując tym samym bardzo wysoką ocenę ponad 4,30. Treści dodatkowe zostały ocenione w zakresie przedmiotów do wyboru z oferty ogólnouczelnianej, modułu humanistyka, pierwsza pomoc przedmedyczna, język obcy, wychowanie fizyczne oraz technologii informacyjnych. Efekty tych modułów zostały ocenione bardzo dobrze. Przypisanie punktów ECTS do modułów kształcenia okazało się trafne i nie budziło żadnych zastrzeżeń po zastosowaniu ich w procesie dydaktycznym w roku akademickim 2014/2015. Ponadto w raporcie stwierdzono, iż praktyczny wymiar procesu kształcenia (praktyki, staże) pozwala zweryfikować przede wszystkim umiejętności i kompetencje społeczne studenta, natomiast w mniejszym stopniu wiedzę. Praktyki na kierunku turystyka i rekreacja odbywały się w biurach usług turystycznych, biurach podróży, hotelach, pensjonatach, ośrodkach rehabilitacyjno- wypoczynkowych oraz domach wypoczynkowo- rehabilitacyjnych. Spośród uprawnionych wszyscy studenci ukończyli praktyki z wynikiem pozytywnym i uzyskali z ramienia pracodawcy bardzo wysokie oceny: 5,0 –10 osób, 4,0– 1 osoba (średnia ocen to 4,90). Analiza dokumentacji z praktyk wykazała, iż pracodawcy podkreślali bardzo duże zaangażowanie i sumienność studentów. Z kolei na podstawie oceny praktyk dokonanej przez studentów stwierdzono, iż odbyte praktyki pozwoliły wykorzystać nabytą wiedzę teoretyczną i uzupełnić ją o praktyczne aspekty, stąd w rezultacie uznano, że wszystkie efekty kształcenia zostały zrealizowane. W odniesieniu do wizytowanego kierunku studiów do zbadania poziomu osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia za rok akademicki 2014/2015 nie było możliwe wykorzystanie mierników takich jak: ocena uzyskana z egzaminu dyplomowego, w tym ocena pracy dyplomowej przez promotora i recenzenta, a także opinii absolwentów. Z raportu wynika, iż w ramach działań doskonalących na rok akademicki 2015/2016 za niezbędne uznano nawiązanie współpracy z potencjalnymi pracodawcami, w celu weryfikacji treści i efektów kształcenia, pozwalających na zwiększenie konkurencyjności na rynku pracy absolwentów kierunku turystyka i rekreacja oraz przygotowanie oferty praktycznych kierunków kształcenia pod kątem dostosowania do wymagań rynku pracy. Wyniki oceny są gromadzone i analizowane przez władze Instytutu oraz Wydziałową i Instytutową Komisję ds. Wewnętrznego Systemu Jakości Kształcenia. Ponadto są upowszechniane, gdyż podlegają omówieniu przez Dziekana na posiedzeniu Rady Wydziału oraz zamieszczane na stronie internetowej Wydziału, a zatem z wynikami te same oceny mają możliwość zapoznania się także interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni. W przyszłości istotnym elementem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia będzie badanie poziomu osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia przeprowadzane wśród absolwentów, którzy poprzez ankietę wypełnianą w ramach monitorowania losów zawodowych wypowiedzą się na temat poziomu nabycia przekazanej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, a także ich przydatności na rynku pracy.

Po zasięgnięciu opinii studentów obecnych na spotkaniu z ZO PKA można uznać, że metody monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów są klarowne i stosowne do prowadzonych zajęć dydaktycznych. Monitorowanie osiągnięcia efektów na poszczególnych zajęciach nie budzi zastrzeżeń wśród studentów oraz odbierane jest jako wskazane. W jednostce stosowany jest system antyplagiatowy, któremu podlegają wszystkie prace w procesie dyplomowania.

6.1.3

W ramach WSZJK wdrożono procedury weryfikowania efektów kształcenia osiągniętych przez studentów na każdym etapie kształcenia i wszystkich rodzajach zajęć. Identyfikuje się także działania mające na celu wykrywanie i zapobieganie plagiatom. Źródła i metody weryfikacji efektów kształcenia zostały określone w Uchwale Senatu nr R/0004/33/13 z dn. 19.06.2013 r., należą do nich: opinia nauczycieli akademickich, opinie studentów wyrażone w procesie ankietyzacji, opinie opiekunów praktyk, analiza procesu dyplomowania oraz wyniki badania losów zawodowych absolwentów. Zgodnie z założeniami wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia od semestru zimowego roku akademickiego 2015-2016 dla całej uczelni wdrożono system WEK (Weryfikacja Efektów Kształcenia). W tym procesie prowadzący przedmiot zobowiązani są do wypełnienia ankiety oceniającej przedmiot i mają możliwość zgłaszania uwag. Ankiety te będą w najbliższym czasie analizowane i konsultowane na posiedzeniu Instytutowej Komisji ds. Wewnętrznego Systemu Jakości Kształcenia w ramach podsumowania roku akademickiego 2015-

2016. Dotychczas przyjęte sposoby realizacji efektów kształcenia oraz formy ich weryfikacji poddawane są systematycznej ocenie przez kadre akademicką, Komisję Weryfikującą Programy Kształcenia, studentów w procesie ankietyzacji oraz podczas hospitacji zajęć dydaktycznych, które zazwyczaj uznawane są za adekwatne w stosunku do zakładanych efektów kształcenia. Jednakże w efekcie przeprowadzonych przeglądów oraz w odpowiedzi na potrzeby zgłoszone przez studentów za konieczne uznano wprowadzenie zmiany formy realizacji efektów kształcenia w przypadku przedmiotu: „Internet jako narzędzie w turystyce”, który dotychczas realizowany w formie ćwiczeń audytoryjnych zmieniono na ćwiczenia laboratoryjne prowadzone w pracowni komputerowej. Przedmiot „Społeczne skutki rozwoju turystyki i rekreacji” realizowany w formie wykładu zmieniono na ćwiczenia audytoryjne i zdecydowano także na wniosek studentów o zwiększeniu liczby godzin przeznaczonych na realizację zajęć praktycznych i specjalnościowych, powyższej zmiany dokonano również w przypadku przedmiotu: „Nowe formy geoturystyki”. Z kolei na podstawie wniosków nauczycieli akademickich dokonano zmiany metody weryfikacji efektów kształcenia z zaliczenia z oceną na egzamin w przypadku przedmiotów: „Turystyka aktywna” oraz „Turystyka dzieci i młodzieży”, a odwrotną zmianę z egzaminu na zaliczenie z oceną wprowadzono względem przedmiotu „Turystyka nadmorska” oraz „Gospodarka walorami turystycznymi”. Podobnie jak studenci nauczyciele akademicy postulowali o zmianę formy realizacji efektów kształcenia z dotychczasowych wykładów na ćwiczenia audytoryjne i zwiększenie liczby godzin w przypadku przedmiotu „Nowe formy turystyki”. W ocenie form realizacji i metod weryfikacji efektów kształcenia biorą udział także interesariusze zewnętrzni, gdyż realizując zajęcia z Projektów UE w turystyce i rekreacji na podstawie uwag zgłoszonych przez interesariuszy zewnętrznych, takich jak: Samorząd Gminy Słupsk, Miasta Słupsk, Starostwo Powiatowe w Słupsku, Pomorski Zespół Parków Krajobrazowych w Słupsku; Tourtrend Sp. z o.o., Strzelinko Dolina Charlotty dokonano zmiany metody weryfikacji efektów kształcenia z zaliczenia z oceną na egzamin. W przyszłości planuje się także gromadzić opinie absolwentów dotyczące stosowanych form realizacji i metod weryfikacji efektów kształcenia w ramach monitorowania ich losów zawodowych. Aktualnie informacje na ten temat są pozyskiwane także z hospitacji zajęć dydaktycznych. Weryfikacja efektów kształcenia obejmuje również proces dyplomowania, gdyż odbywa się podczas seminarium dyplomowego oraz obligatoryjnej analizy prac dyplomowych w systemie antyplagiatowym. W celu zapewnienia właściwej jakości prac dyplomowych w Uczelni opracowano standardy dotyczące przygotowania, składania, oceny oraz obrony pracy dyplomowej. Z otrzymanych w toku wizytacji informacji wynika, iż w przyszłości planuje się przeprowadzanie wyrywkowej weryfikacji prac dyplomowych. Formą potwierdzania efektów kształcenia są także praktyki zawodowe. Weryfikacji efektów kształcenia zdobytych w trakcie praktyk dokonuje kierunkowy opiekun praktyk zawodowych. Szczegółowe zasady odbywania i zaliczania praktyk zawiera Regulamin studenckich praktyk zawodowych. W ramach rozwiązań systemowych przeprowadzane jest badanie wśród studentów dotyczące satysfakcji z odbywania praktyk, w tym współpracy z Opiekunem Praktyk z ramienia instytucji. Kwestionariusz ankiety stanowi załącznik nr 2 do Uchwały Senatu nr R.0004.08.14 z dn. 26.02.2014 r. W ramach oceny praktyki studenci mają możliwość wypowiedzenia się na temat: trudności ze znalezieniem miejsca do odbycia praktyki zgodnie z kierunkiem studiów; przyczyn wyboru instytucji do odbycia praktyki; zadań wykonywanych podczas praktyki pod kątem zgodności z programem i Regulaminem praktyki oraz stopnia umożliwienia osiągnięcia zakładanych w sylabusie praktyk efektów kształcenia. Ponadto ankieta zawiera wolne miejsce przeznaczone na zamieszczenie innych uwag dotyczących praktyk. Jak wskazuje dokumentacja przedłożona do wglądu Zespołu PKA podczas wizytacji studenci pozytywnie oceniają proces organizacji i realizacji praktyk.

6.1.4

Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia określa procedury dotyczące zasad, warunków i trybu potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów, które zostały określone przez Senat Uczelni w uchwale nr R.000.34.15 z dn. 27.05.2015 r. w sprawie wprowadzenia procedury potwierdzania efektów uczenia się. W powyższym dokumencie określono zakres kompetencji osób i gremiów odpowiedzialnych za przeprowadzenie postępowania, w tym Pełnomocnika Dziekana ds. Potwierdzania Efektów Uczenia się oraz Komisji ds. Potwierdzania Efektów Uczenia się, a także wymaganą dokumentację. W ocenie Zespołu PKA wskazane jest określenie i uzupełnienie w opisie procedury trybu odwoławczego. Procedura potwierdzania efektów

uczenia się została uruchomiona przez Akademię Pomorską w Słupsku od roku akademickiego 2015/2016. Na wizytowanym kierunku studiów dotychczas nie korzystano z tejże procedury ze względu na brak stosownych uprawnień takich jak pozytywna ocena PKA. Procedura została objęta nadzorem WSZJK.

6.1.5

Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia obejmuje monitorowanie losów zawodowych absolwentów, które realizowane jest przez wizytowaną Uczelnię od 2012 roku. Aktualnie monitoring jest prowadzony na mocy Zarządzenia Rektora nr R/0004/12/13 z dn. 27.03.2013 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu badania losów zawodowych absolwentów Akademii Pomorskiej w Słupsku. Zgodnie z przydziałem kompetencji monitorowaniem losów zawodowych absolwentów Uczelni zajmuje się Biuro Karier. Badanie ma formę anonimowej i dobrowolnej ankiety, przeprowadzane jest w 3 i 5 roku po ukończeniu studiów. Aktualnie opracowany kwestionariusz ankiety umożliwia ocenę procesu dydaktycznego, w tym poziomu osiągniętych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych oraz ich przydatności na rynku pracy. Na dzień wizytacji Uczelnia posiada dwóch absolwentów wizytowanego kierunku studiów, a zatem objęcie ich monitoringiem losów zawodowych jest planowane w najbliższych latach, co umożliwi jednostce ocenę przydatności na rynku pracy osiągniętych przez nich efektów kształcenia. Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA nie wnosili uwag do opisanych powyżej procedur.

6.1.6

Polityka kadrowa, w tym rozwój kompetencji dydaktycznych nauczycieli akademickich i wzmocnienie potencjału naukowo-badawczego stanowią jeden z głównych celów strategicznych zdefiniowanych przez Uczelnię w realizowanej Strategii rozwoju, w której podkreślono, iż powyższe czynniki są niezbędne do osiągnięcia celu nadrzędnego, jakim jest osiągnięcie statusu „uniwersytetu”. Ponadto w strategii rozwoju Uczelni zapisano, iż wysoka jakość kształcenia ściśle wiąże się z kwalifikacjami nauczycieli akademickich, dlatego też niezwykle istotne jest zwiększenie poziomu ich kompetencji poprzez zbudowanie wewnętrznego systemu wymiany wiedzy, pozwalającego na dzielenie się informacjami w zakresie dydaktyki i działalności organizacyjnej, podnoszenie wymagań dotyczących kompetencji nauczycieli akademickich oraz stymulowanie ich rozwoju i ciągłego doskonalenia umiejętności dydaktycznych, natomiast wynik powszechnej, obiektywnej i wielostronnej oceny jakości procesu dydaktycznego należy odzwierciedlać w ocenie nauczyciela akademickiego. W toku wizytacji ustalono, iż odpowiednio do zaangażowania pracowników jednostka stwarza warunki do rozwoju oraz podnoszenia kwalifikacji zawodowych, co odbywa się poprzez badania naukowe i publikacje, udział w krajowych i międzynarodowych konferencjach naukowych, uzyskiwanie stopni naukowych, powyższe potwierdzili także nauczyciele akademicy uczestniczący w spotkaniu z Zespołem PKA. W ramach WSZJK dokonywana jest systematyczna i kompleksowa ocena okresowa nauczycieli akademickich oraz ocena kadry wspierającej proces kształcenia. Wdrożenie wewnętrznego systemu oceny i motywacji pracowników administracji nastąpiło w ramach efektywnego zarządzania zasobami ludzkimi, które deklarowane jest w strategii rozwoju Uczelni. W wizytowanej jednostce systematycznie badana jest efektywność prowadzonej polityki kadrowej w zakresie zatrudniania, oceny oraz doskonalenia i rozwoju pracowników. W związku z powyższym przeprowadzany jest przegląd rozwoju kwalifikacji pracowników, a także rewizja kadry pod względem dorobku naukowego, posiadanych kompetencji, kwalifikacji, a w przypadku profilu praktycznego również doświadczenia zawodowego, które umożliwiają weryfikację czy na wizytowanym kierunku zapewniana jest właściwa realizacja programu kształcenia, obsada zajęć dydaktycznych oraz minimum kadrowe. Jak ustalono w toku wizytacji ma miejsce także sprawdzenie obsady dydaktycznej wizytowanego kierunku pod kątem posiadanego przez kadrę dorobku naukowego czy znajduje się w obszarze wiedzy, odpowiadającym obszarom kształcenia wskazanym dla tego kierunku, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia zdefiniowane dla kierunku turystyka i rekreacja. Kluczowym czynnikiem wspierającym Dziekana w doborze kadry jest systematycznie przeprowadzana ocena okresowa nauczycieli akademickich, której podlegają wszyscy pracownicy. Ocena okresowa nauczycieli akademickich jest elementem działań projakościowych, służącym zapewnianiu wysokiej jakości kadry dydaktycznej i poziomu naukowego jednostki, obejmuje aktywność naukową, organizacyjną i dydaktyczną. Oceny okresowej nauczycieli

akademickich dokonuje Wydziałowa Komisja Oceniająca, zgodnie z zasadami i trybem określonymi przez Senat Uczelni w Regulaminie Oceny Nauczycieli Akademickich zatrudnionych w Akademii Pomorskiej w Słupsku. Powyższy regulamin został zatwierdzony Uchwałą Senatu nr R.0004.54.14 z dn. 17.12.2014 r. Elementem oceny działalności dydaktycznej nauczycieli akademickich jest średnia ocena za rok akademicki dokonana przez studentów w procesie ankietyzacji. Zgodnie z informacjami przekazanymi podczas wizytacji, jak również analizą kwestionariuszy znajdujących się w aktach osobowych nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe można stwierdzić, iż uzyskane oceny są zazwyczaj pozytywne, choć zwrócono uwagę, iż miały miejsce także incydentalne przypadki przeprowadzania przez władze jednostki rozmów dyscyplinujących. W celu podnoszenia jakości procesu dydaktycznego i doskonalenia umiejętności dydaktycznych nauczycieli akademickich przeprowadzane są hospitacje zajęć dydaktycznych. W ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia tryb i zasady przeprowadzania hospitacji reguluje procedura ogólnouczelniana określona Uchwałą Senatu nr R/0004/02/13 z dn. 30.01.2013 r. Z kolei na poziomie Instytutu od roku akademickiego 2012/2013 Rada Instytutu Geografii i Studiów Regionalnych doprecyzowała zasady przeprowadzania hospitacji w zakresie wskazania osób upoważnionych do ich przeprowadzania wprowadzając na mocy Uchwały z dn. 06.03.2013 r. Regulamin hospitacji zajęć dydaktycznych prowadzonych przez pracowników Instytutu. Nadzór nad przeprowadzaniem hospitacji na Wydziale Matematyczno- Przyrodniczym sprawuje Dziekan. Z regulacji określonych na poziomie Uczelni wynika, iż stosowane są dwa rodzaje hospitacji: systemowe lub interwencyjne, które pełnią rolę doradczą i służą doskonaleniu jakości kształcenia. Ponadto jednoznacznie wskazują, że hospitacja systemowa dotyczy zajęć dydaktycznych prowadzonych przez nauczycieli akademickich z tytułem zawodowym magistra lub stopniem naukowym doktora i jest przeprowadzana co najmniej raz w pierwszym roku zatrudnienia, natomiast hospitacja interwencyjna obejmuje wszystkich nauczycieli akademickich, których ocena działalności dydaktycznej dokonana przez studentów jest niższa niż 3.49. Z kolei z regulaminu ustalonego na poziomie Instytutu wynika, że Kierownik Zakładu lub Dyrektor Instytutu przeprowadza hospitację wybranych zajęć dydaktycznych. W związku z powyższym w ocenie Zespołu PKA zaleca się rozważenie możliwości kompleksowego stosowania procedury hospitacji zajęć dydaktycznych ze szczególnym uwzględnieniem wyników ankietyzacji przeprowadzanej wśród studentów oraz osób będących w pierwszym okresie zatrudnienia, gdyż aktualnie przyjęta praktyka stanowi o wybiórczości w jej stosowaniu. Przedłożona do wglądu podczas wizytacji dokumentacja dotycząca przeprowadzonych hospitacji wskazuje, że hospitacje odbywają się systematycznie i zgodnie z harmonogramem. Z przeprowadzonej hospitacji zajęć dydaktycznych hospitujący sporządza protokół zawierający: ocenę zgodności realizowanych zajęć z opisem przedmiotu/modułu kształcenia, a w szczególności: dobór treści do tematyki zajęć; dobór metod kształcenia, z uwzględnieniem metod aktywizujących studentów; stopień przygotowania nauczyciela akademickiego do zajęć; organizację zajęć dydaktycznych a także wnioski i zalecenia pohospitacyjne. Po przeprowadzeniu hospitacji osoba hospitowana ma możliwość zapoznania się z treścią protokołu, co poświadczają własnoręcznym podpisem, ponadto ma także prawo wnieść uwagi do arkusza hospitacji. Podpisany przez hospitowanego protokół jest przekazywany kierownikowi jednostki organizacyjnej zatrudniającej hospitowanego. Protokoły z hospitacji są poufne, natomiast wyniki z hospitacji są opracowywane w formie zbiorczych sprawozdań oraz upowszechniane Dziekanowi, ponadto podlegają uwzględnieniu w okresowej ocenie nauczycieli akademickich, co więcej są brane pod uwagę przy podejmowaniu decyzji dotyczących polityki awansowej i obsady zajęć dydaktycznych. Analizowane w toku wizytacji protokoły z hospitacji zajęć zawierają wnioski i szczegółowe zalecenia pohospitacyjne, które dla osoby hospitowanej stanowią przydatne wskazówki pozwalające na doskonalenie zidentyfikowanych niedoskonałości w procesie dydaktycznym. W ramach WSZJK ocenie podlega także kadra wspierająca proces kształcenia, w tym pracownicy administracji, Sekretariatu Instytutu/ Katedry oraz Biura ds. Kształcenia i Studentów, co potwierdzają badania przeprowadzane wśród studentów. Aktualne zasady i tryb przeprowadzania badań wśród studentów zawiera Uchwała Senatu nr R.0004.35.14 z dn. 24.09.2014 r. W ramach procesu ankietyzacji studenci mają możliwość oceny pracowników w skali 2-5 oraz wypowiedzenia się na temat: ogólnej jakości obsługi studenta przez pracownika; terminowości i kompetencji w załatwianiu spraw; precyzyjnego i jasnego sposobu komunikowania się ze studentem; szacunku i życzliwości wobec studenta oraz kultury osobistej pracownika. Z raportu dotyczącego oceny pracowników administracji, przedłożonego do wglądu Zespołu PKA podczas wizytacji wynika, iż pracownicy

administracyjni są pozytywnie oceniani przez studentów, a zatem można uznać, że właściwie wspierają proces dydaktyczny.

6.1.7

Studenci Akademii Pomorskiej w Słupsku, w tym Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego mają możliwość oceny prowadzonych zajęć poprzez wypełnienie elektronicznej ankiety, która jako narzędzie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia służy do oceny jakości procesu dydaktycznego. Ogólnym celem badania jest zapoznanie się z opinią studentów na temat realizacji zajęć dydaktycznych przez wykładowców oraz pełnienia powierzonych funkcji nauczycielom akademickim. Aktualne zasady i tryb przeprowadzania ankietyzacji wśród studentów zawiera Uchwała Senatu nr R.0004.35.14 z dn. 24.09.2014 r., która reguluje także ocenę pracowników administracji. Ankietyzacja przeprowadzana jest dobrowolnie, anonimowo i elektronicznie dwa razy w roku akademickim. Ankieta jest dostępna dla studentów po zalogowaniu do systemu e-Dziekanat. W ramach badania studenci oceniają nauczycieli akademickich w skali 2-5 oraz udzielają odpowiedzi na siedem pytań dotyczących prowadzącego; w jakim stopniu przedstawił treści programowe zawarte w sylabusie przedmiotu; kryteria oceniania; jak bardzo dbał o budowanie przychylnych relacji ze studentami; czy wywiązał się z obowiązku obecności na konsultacjach/dyżurach; w jakim stopniu był merytorycznie przygotowany do zajęć. Ponadto kwestionariusz ankiety zawiera ogólną ocenę prowadzącego zajęcia jako nauczyciela akademickiego. Studenci mają również możliwość bezpośredniego formułowania opinii do władz jednostki oraz poprzez przedstawicieli w poszczególnych gremiach takich jak: Samorząd Studencki, Rada Wydziału, Instytutowa i Wydziałowa Komisja ds. Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia. Opinie studentów weryfikowane są także podczas hospitacji. Ich celem jest uzyskanie informacji o poziomie zajęć i przygotowaniu kadry dydaktycznej. Ponadto wyniki ankietyzacji są jednym z elementów oceny działalności dydaktycznej w ramach okresowej oceny nauczycieli akademickich. Ocena nauczycieli akademickich dokonywana przez studentów wspiera władze jednostki i Uczelni w monitorowaniu obciążeń dydaktycznych oraz obsadzie kadrowej zajęć dydaktycznych, a także w prowadzeniu polityki kadrowej. Sposób realizacji badań ankietowych gwarantuje pełną poufność, gdyż prowadzący zajęcia nie mają dostępu do wyników w czasie trwania ankietyzacji. Dostęp do ankiet w systemie HMS mają: Rektor, Dziekani, Pełnomocnik Rektora ds. Jakości Kształcenia oraz Pełnomocnik Rektora ds. HMS „Wirtualny Dziekanat”, który odpowiedzialny jest za przeprowadzenie badań wśród studentów. Z kolei opracowanie wyników należy do kompetencji Instytutowej Komisji ds. Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia. Wyniki z ankietyzacji są przekazywane także Wydziałowej Komisji ds. WSZJK oraz Komisji Oceniającej Nauczycieli Akademickich. Ponadto są udostępniane w formie elektronicznej, jako prezentacje zbiorczych zestawień, do których dostęp mają interesariusze wewnątrzni (kadra, studenci) oraz interesariusze zewnętrzni; aktualnie na stronie internetowej Wydziału widnieją wyniki ankiet dotyczących oceny nauczycieli akademickich za semestr zimowy roku akademickiego 2014/2015 oraz 2015/2016. Z ostatniego badania wynika, iż średnia wszystkich ocen na Wydziale wyniosła 4,70 i była o 0,33 wyższa niż w semestrze poprzednim, natomiast uzyskana ocena przez pracowników Instytutu Geografii i Studiów Regionalnych wyniosła 4,68. Rodzaj podejmowanych działań naprawczych na podstawie oceny dokonywanej przez studentów określany jest na poziomie Wydziału i Instytutu. Z rozmów przeprowadzonych w toku wizytacji wynika, iż negatywne oceny są szczególnie ważnym elementem doskonalenia jakości procesu dydaktycznego, dlatego też w zaistniałych przypadkach podejmowane są działania związane z hospitacją zajęć i poszukiwaniem rozwiązań naprawczych w formie rozmów. W przypadkach zgłaszanych przez studentów poza ankietyzacją Dyrekcja Instytutu prowadzi rozmowy zarówno ze studentami, jak i pracownikami celem wypracowania właściwych rozwiązań.

W wyniku przeprowadzonych spotkań przez ZO PKA z udziałem studentów i ich przedstawicieli, stwierdzono, że studenci otrzymują w ramach zajęć anonimowe ankiety oceniające proces kształcenia. Jednostka na podstawie wykorzystywanych narzędzi do oceny nauczycieli akademickich opracowuje wnioski, które zgodnie z raportem samooceny wykorzystywane są do dalszej ewaluacji pracy kadry akademickiej. W ramach narzędzia uwzględnia się wyniki oceny dokonywanej przez studentów oraz ich opinie na temat nauczycieli akademickich. Swoje uwagi studenci zgłaszają w kwestii późniejszego wykorzystania wyników ankiet oraz ich upowszechniania i podawania do informacji ogółowi studentów.

W opinii studentów pozytywną zmianą byłoby prowadzenie szerszej polityki informacyjnej dotyczącej wyników oceny nauczycieli akademickich przez studentów oraz udostępnianie informacji odnośnie wniosków i rekomendacji

6.1.8

Rozwój infrastruktury dydaktyczno-naukowej wskazano, jako kluczowy element działań podejmowanych przez Akademię Pomorską w Słupsku w ramach realizacji celów określonych w Strategii rozwoju Uczelni na lata 2013-2020 oraz w Strategii rozwoju Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego na lata 2014-2020. Rozbudowa nowoczesnej infrastruktury dydaktycznej oraz wprowadzanie nowoczesnych metod kształcenia stanowi czwarty cel operacyjny, w ramach drugiego celu strategicznego, którym jest rozwój oferty edukacyjnej i podwyższanie jakości kształcenia. Realizacja celu operacyjnego planowana jest poprzez: wykorzystanie systemu ICT w procesie kształcenia; doposażenie sal i laboratoriów dydaktycznych w nowoczesny sprzęt naukowo-dydaktyczny oraz utworzenie wysokospecjalistycznych pracowni dla potrzeb szkolnictwa praktycznego (zawodowego) na poziomie wyższym. Wśród procedur wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia nie wskazano oceny zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej oraz środków wsparcia dla studentów. Niemniej jednak w ramach działań zwyczajowo przyjętych prowadzony jest bieżący monitoring jakości i dostępności infrastruktury, w tym zasobów bibliotecznych, w efekcie którego diagnozuje się aktualny stan oraz potrzeby poszczególnych grup interesariuszy. Ocena infrastruktury dydaktycznej obejmuje ocenę sal dydaktycznych, ich wyposażenia oraz dostępu studentów do sal ćwiczeniowych, komputerów, biblioteki, a także wszelkie wsparcie oferowane studentom w sferze materialnej, socjalnej, jak również warunki do rozwoju naukowego. Z badania przeprowadzonego za rok akademicki 2014/2015 wynika, iż za niezbędną uznano potrzebę uzupełnienia i wymiany sprzętu audiowizualnego i komputerowego w Instytucie Geografii i Studiów Regionalnych, w przypadku którego stwierdzono bardzo zły stan techniczny lub całkowity brak, co w znaczący sposób utrudnia realizację procesu kształcenia. Powyższe zastrzeżenia odnotowano także w wyniku ankietyzacji przeprowadzanej wśród studentów, które dotyczyły potrzeby zatroszczenia się o sprzęt dydaktyczny w Instytucie, bowiem jego wyeksploatowanie spowodowało, że nie spełnia wymagań kształcenia akademickiego. A zatem w ocenie zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej oraz środków wsparcia dla studentów uczestniczą studenci, a w przyszłości także absolwenci w ramach monitorowania ich losów zawodowych będą mieli możliwość wypowiedzenia się na temat warunków kształcenia. W ramach WSZJK wykorzystywane jest narzędzie do badania tego aspektu procesu kształcenia przez studentów i absolwentów w postaci ankiety. Wśród interesariuszy wewnętrznych biorących udział w badaniu zasobów materialnych można wyróżnić także osoby hospitujące zajęcia dydaktyczne, które w protokole z hospitacji zajęć zobligowani są do oceny organizacji zajęć dydaktycznych pod kątem dostępności i wyposażenia infrastruktury wykorzystywanej do realizacji zajęć. Studenci mają możliwość zgłoszenia swoich postulatów poprzez przedstawicieli w Samorządzie Studenckim, Instytutowej i Wydziałowej Komisji ds. Wewnętrznego Systemu Jakości Kształcenia, jak również poprzez studentów delegowanych do Rady Wydziału i Senatu, a także bezpośrednio nauczycielom akademickim np. podczas zajęć. Prezentowane podczas posiedzeń Instytutowej Komisji ds. Wewnętrznego Systemu Jakości Kształcenia postulaty studentów są zamieszczane w protokole z posiedzenia. W toku wizytacji uzyskano informacje, iż zgłoszenia w zakresie zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej dokonywane są w różnych formach. Ponadto są dyskutowane na zebraniach z pracownikami, studentami i zgłaszane bezpośrednio przez prowadzących do władz Instytutu Geografii i Studiów Regionalnych. Z kolei Dyrekcja Instytutu składa do Działu Inwestycyjnego Akademii Pomorskiej w Słupsku oraz do Rektora coroczne prośby o zakup określonego sprzętu, którego realizacja jest utrudniona ze względu na brak funduszy. Instytut Geografii i Studiów Regionalnych stara się pozyskać środki własnymi sposobami, stąd angażowane są one z programów unijnych, ponadto na bieżąco prowadzone są starania o środki krajowe poprzez Biuro Funduszy Zewnętrznych, czego przykładem jest wpisanie Instytutu do projektu Słupski Ośrodek Akademicki, dzięki któremu zostaną stworzone i doposażone pracownie kształcenia praktycznego. Dodatkowo w ostatnim roku Instytut udostępnił odpłatnie dane zebrane przez Stację Meteorologiczną w Gaci i wykorzystał pozyskane zasoby finansowe na zakup nowych rzutników multimedialnych do sal wykładowych. Ponadto na uwagę zasługuje fakt, iż do realizacji efektów kształcenia

zdefiniowanych dla kierunku turystyka i rekreacja wykorzystywana jest infrastruktura dydaktyczna Instytutu Geografii i Studiów Regionalnych, jak również Instytutu Nauk o Zdrowiu oraz Centrum Sportowo-Rehabilitacyjnego, natomiast jej uzupełnieniem będzie nowoczesna baza dydaktyczna realizowana w ramach wyżej wspomnianego Projektu SOA (Słupski Ośrodek Akademicki). W związku z powyższym w jednostce podejmowane są systematycznie działania mające na celu wspieranie procesu dydaktycznego poprzez unowocześnianie bazy dydaktycznej. Dotychczasowe badania środków wsparcia dla studentów wskazują, iż studenci mają oferowaną pomoc w sferze finansowej i materialnej, a także stwarzane są im warunki do rozwoju poprzez program Erasmus+, działalność w organizacjach i kołach naukowych oraz aktywność sportową. Wsparcie w zakresie funkcjonowania na rynku pracy oferuje studentom Biuro Karier. Podczas spotkania Zespołu PKA z gremiami działającymi w Instytucie na rzecz zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia uzyskano informację, iż badania w zakresie zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej prowadzone są także na poziomie Uczelni, jednak wyników tychże badań nie przedstawiono do wglądu Zespołu PKA. Na miarę możliwości jednostka prowadzi także starania służące wspieraniu osób niepełnosprawnych. W przypadku zasobów bibliotecznych Uczelnia dysponuje własną Biblioteką, która udostępnia zbiory zgodnie z Regulaminem zatwierdzonym przez Rektora Zarządzeniem nr R.0210.23.14 z dn. 16.04.2014 r. Zbiory Biblioteki zawierają pozycje wskazane jako obowiązkowe w sylabusach przedmiotów/modułów. Biblioteka umożliwia wypożyczenia międzybiblioteczne; zakup książek i prenumerat czasopism; dostęp do Wirtualnej Biblioteki Nauki. Ponadto na stronie internetowej Biblioteki dostępny jest Katalog on-line (OPAC). Z kolei pracownicy Biblioteki udzielają informacji w oparciu o zbiory własne, zbiory bibliotek naukowych w kraju i na świecie dostępnych poprzez Internet, ponadto oferują pomoc w dotarciu do potrzebnych materiałów źródłowych oferując szkolenie biblioteczne, jak również przy pisaniu prac dyplomowych. Biblioteka stanowi także źródło informacji dotyczących konferencji oraz publikacji pracowników naukowych Akademii Pomorskiej w Słupsku. W zakresie zasobów bibliotecznych i ich dostępności studenci mają możliwość wypowiedzenia się poprzez przedstawicieli w Samorządzie Studenckim, Instytucyjnej i Wydziałowej Komisji ds. Wewnętrznego Systemu Jakości Kształcenia, jak również poprzez studentów delegowanych do Rady Wydziału, a także bezpośrednio pracownikom administracyjnym Biblioteki, którzy we własnym zakresie prowadzą badania satysfakcji studentów z jakości świadczonych przez Bibliotekę usług, a na ich podstawie podejmują działania mające na celu wyeliminowanie zidentyfikowanych nieprawidłowości.

W opinii studentów Jednostka prowadząca kierunek turystyka i rekreacja uwzględnia opinie studentów odnośnie zasobów materialnych oraz infrastruktury dydaktycznej. W opinii studentów ich uwagi zgłaszane zarówno podczas zajęć oraz zgłaszane przez samorząd studencki są brane pod uwagę.

6.1.9

W ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia podejmowane są działania mające na celu sprawdzenie sposobu gromadzenia, analizowania i dokumentowania działań dotyczących zapewniania jakości kształcenia. Przegląd ten jest kompleksowy, gdyż obejmuje funkcjonujący system upowszechniania informacji dotyczących polityki pro jakościowej, wyników monitorowania jakości procesu kształcenia, w tym uzyskiwanych efektów kształcenia, a także wprowadzanych zmian. W jednostce prawidłowo funkcjonuje system upowszechniania informacji dotyczących przeprowadzonych badań, ocen oraz hospitacji. Wyniki z ankietyzacji są udostępniane interesariuszom wewnętrznym i zewnętrznym, w tym nauczycielom akademickim poprzez system e-Dziekanat (eHMS). Ponadto są one upowszechniane poprzez stronę internetową Uczelni w zakładce „jakość kształcenia”, która aktualnie zawiera raporty z oceny nauczycieli akademickich dokonanej przez studentów za trzy ostatnie lata akademickie, a także wyniki oceny opiekunów roczników oraz badań ankietowych dotyczących obsługi studentów przez pracowników administracji. W przeglądzie zasobów informacyjnych związanych z jakością kształcenia uwzględnia się także opinie interesariuszy wewnętrznych (studentów i kadry). Interesariusze mają możliwość zgłoszenia uwag dotyczących funkcjonowania systemu informacyjnego. W przypadku studentów dodatkowe źródło informacji stanowią konsultacje i dyżury odbywane przez kadrę akademicką. Z przeprowadzonych podczas wizytacji rozmów wynika, iż na bieżąco omawiane są z poszczególnymi grupami interesariuszy sprawy związane z monitorowaniem jakości kształcenia oraz jego wynikami. Wyniki z przeprowadzanych badań, w tym ankietyzacji są właściwie gromadzone i upowszechniane. Zgodnie z

procedurą badań ankietowych dotyczących oceny zajęć dydaktycznych wyniki z badań ankietowych są przechowywane w formie elektronicznej przez okres 5 lat w Biurze ds. Nauki. Wyniki ankiet dotyczących oceny pracowników administracyjnych, w tym Biura ds. Kształcenia i Studentów, Biura ds. Karier i Współpracy z Gospodarką oraz jednostek międzywydziałowych są przekazywane elektronicznie przez Pełnomocnika Rektora ds. HMS „Wirtualny Dziekanat” do Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia, która w formie sprawozdania przekazuje je Pełnomocnikowi Rektora ds. Jakości Kształcenia i Komisji ds. Publikacji Informacji. Komisja ds. Publikacji Informacji została powołana w celu upowszechniania informacji dotyczących zapewniania jakości kształcenia, która odpowiedzialna jest za publikowanie na stronie internetowej Akademii Pomorskiej w Słupsku danych dotyczących działań podejmowanych w ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, w tym przez Komisje działające w strukturach systemu.

6.1.10

Na wizytowanym kierunku studiów przyjętym rozwiązaniem systemowym są bieżące czynności podejmowane w celu sprawdzenia czy właściwie zapewnia się studentom dostęp do informacji o programie i procesie kształcenia. Poza tradycyjną obsługą studentów przez pracowników administracji wykorzystywany jest system e-HMS „Wirtualny Dziekanat”, który usprawnia funkcjonowanie procesu kształcenia oraz umożliwia swobodny i szybki dostęp studentom i pracownikom do informacji. Ponadto kanałem dostępu do informacji na temat programów kształcenia, opisu efektów kształcenia, sylabusów, zmian w planach zajęć, terminów zaliczeń i egzaminów, konsultacji i dyżurów nauczycieli akademickich, formach wsparcia studentów (rodzajach stypendiów; możliwości korzystania z programu Erasmus, działalności Kół naukowych, Samorządu Studenckiego oraz Biura Karier) jest strona internetowa Uczelni, Wydziału oraz Instytutu Geografii i Studiów Regionalnych. Programy kształcenia są dostępne dla pracowników i studentów w Sekretariacie Instytutu Geografii i Studiów Regionalnych oraz w Biurze ds. Kształcenia i Studentów Akademii Pomorskiej w Słupsku. Studenci w formie elektronicznej mają dostęp do aktów prawnych i druków umożliwiających obsługę w zakresie pomocy materialnej i innych spraw administracyjnych. Ponadto w ramach zajęć studenci otrzymują informacje dotyczące sylabusu przedmiotu zawierającego opis efektów kształcenia, liczbę punktów ECTS, formy zaliczenia oraz szczegółowe wskazanie literatury obowiązkowej i uzupełniającej, co więcej pracownicy naukowo-dydaktyczni na tydzień przed rozpoczęciem semestru zobowiązani są do zamieszczania w e-dziekanacie sylabusów do prowadzonych zajęć. Aktualne i pełne informacje o ofercie dydaktycznej, jakości kształcenia, procesie dyplomowania, w tym poziomie wykształcenia absolwentów są ogólnie dostępne dla wszystkich zainteresowanych na stronie internetowej Uczelni tj. kandydatów na studia, studentów, pracodawców, nauczycieli akademickich oraz całego środowiska naukowego. Informacje dotyczące poszczególnych studentów i wykładowców, takie jak oceny uzyskane z zaliczeń i egzaminów udostępniane są elektronicznie po zalogowaniu do systemu Wirtualny Dziekanat. Informacje o możliwości przyjęcia na dany kierunek studiów w trybie potwierdzenia efektów uczenia się podawane są na stronie internetowej Uczelni. Z kolei na stronie internetowej Instytutu Geografii i Studiów Regionalnych oprócz danych usprawniających funkcjonowanie procesu kształcenia widnieją informacje dotyczące organizowanych konferencji, publikacji nauczycieli akademickich wraz z ich danymi kontaktowymi oraz terminami konsultacji. Ponadto strona zawiera także aktualny wykaz minimum kadrowego poszczególnych kierunków studiów, w tym dla turystyki i rekreacji na dany rok akademicki. W ramach WSZJK od roku akademickiego 2012/2013 opracowano także regulacje dotyczące sposobu dokumentowania i przechowywania dokumentacji potwierdzającej osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Zgodnie z uchwałą Rady Instytutu Geografii i Studiów Regionalnych z dn. 06.03.2013 r. prace okresowe takie jak: kolokwia, zaliczeniowe prace semestralne, pisemne zaliczenia przedmiotu gromadzone są w teczkach z podziałem na przedmiot i rok studiów w pomieszczeniach pracowników Instytutu Geografii i Studiów Regionalnych przez cały okres trwania studiów. Prace przedstawiane do oceny w formie elektronicznej są archiwizowane na płytach CD i przechowywane w taki sam sposób, jak prace w formie papierowej. Za archiwizację i właściwe przechowywanie prac studentów odpowiedzialny jest wykładowca prowadzący zajęcia z przedmiotu. W przeglądzie zasobów informacyjnych uczestniczą interesariusze wewnętrzni. Studenci mają możliwość zgłoszenia uwag i nieprawidłowości bezpośrednio prowadzącym zajęcia, pracownikom administracji oraz poprzez przedstawicieli w Samorządzie Studenckim oraz gremiach działających na rzecz zapewnienia jakości kształcenia. W

zakresie przepływu informacji o programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku oraz jego wynikach studenci w ramach ankietyzacji oceniają nauczycieli akademickich, pracowników administracyjnych oraz opiekunów poszczególnych lat. W przypadku opiekunów lat studenci wypowiadają się na temat organizacji spotkania informacyjnego dla całego roku, dostępu do informacji dotyczących: organizacji roku akademickiego; systemu pomocy materialnej; Regulaminu Studiów oraz innych obowiązujących w Uczelni przepisów; pomocy w rozwiązywaniu problemów studentów oraz możliwości nawiązania kontaktu. Aktualne wyniki z powyższych badań wskazują, iż dostęp do informacji jest zapewniany właściwie, niemniej jednak pracownicy administracyjni systematycznie pracują nad jego udoskonalaniem, czego efektem są kolejne zakładki na stronie internetowej Instytutu, dodatkowo usprawniające obsługę studentów. W przyszłości w większym zakresie niż dotychczas w ramach WSZJK gromadzone będą informacje na temat dostępu do informacji o programie i procesie kształcenia od interesariuszy zewnętrznych, którymi są absolwenci. Aktualnie opracowany kwestionariusz ankiety służący do badania losów zawodowych absolwentów umożliwi im wypowiedzenie się na temat zawartości strony internetowej pod kątem dostępu do aktualnych i obiektywnie przedstawionych informacji, co w zasadniczy sposób zwiększy udział absolwentów w przeglądzie zasobów informacyjnych. W wyniku uzyskanych w toku wizytacji informacji stwierdza się iż w wizytowanej jednostce prawidłowo funkcjonuje system upowszechniania informacji o programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku oraz jego wynikach. W opinii studentów obecnych na spotkaniu z ZO PKA funkcjonowanie strony internetowej nie wzbudza zastrzeżeń oraz odbierane jest jako jeden z głównych kanałów informacyjnych o procesie kształcenia. Ponadto informacje o programie i procesie kształcenia dostępne są w dziekanacie oraz w gablotach informacyjnych i u nauczycieli akademickich.

6.2

Spotkanie z osobami odpowiedzialnymi za wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia, kadra akademicką, studentami, władzami uczelni i wydziału a także interesariuszami zewnętrznymi pozwala uznać że skuteczność wewnętrznego systemu jest systematycznie analizowana i oceniana. Poświadcza to rozwój systemu, jego zakres, rozwijane procedury, Coroczny przegląd programów kształcenia zgodnie z procedurami systemu pozwala na doskonalenie treści kształcenia. Podczas wizytacji przedstawiono szczegółowy opis wprowadzanych corocznych zmian. Zmiany wprowadzano na podstawie wniosków z badań ankietowych studentów, wniosków kadry akademickiej oraz wniosków od pracodawców. Zmiany dotyczą aktualizacji treści kształcenia, sekwencji przedmiotów, formy zajęć, formy zaliczeń. I tak np. w odpowiedzi na potrzeby zgłoszone przez studentów zmieniono formę zajęć dla przedmiotu : „Internet jako narzędzie w turystyce”, z ćwiczeń audytoryjnych na ćwiczenia laboratoryjne prowadzone w pracowni komputerowej. W dyskusji z kadra i studentami zmieniono formy zajęć dla przedmiotów „Społeczne skutki rozwoju turystyki i rekreacji” oraz „Nowe formy geoturystyki” z wykładu na ćwiczenia audytoryjne zwiększając przy tym liczbę godzin zajęć (na wniosek studentów)co niewątpliwie wzmacnia możliwość uzyskania zakładanych przedmiotowych efektów kształcenia w zakresie umiejętności. Z kolei na podstawie wniosków nauczycieli akademickich dostosowano sposoby weryfikacji efektów kształcenia przedmiotów: „Turystyka aktywna” oraz „Turystyka dzieci i młodzieży”, „Turystyka nadmorska” oraz „Gospodarka walorami turystycznymi”. Z kolei na podstawie uwag zgłoszonych przez interesariuszy zewnętrznych, takich jak: Samorząd Gminy Słupsk, Miasta Słupsk, Starostwo Powiatowe w Słupsku, Pomorski Zespół Parków Krajobrazowych w Słupsku; Tourtrend Sp. z o.o., Strzelinko Dolina Charlotty dokonano zmiany metody weryfikacji efektów kształcenia z zaliczenia z oceną na egzamin z przedmiotu Projekty UE w turystyce i rekreacji uznając iż przedmiot ten ma istotne znaczenie dla pracodawców i wzmacnia pozycję studenta na rynku pracy stąd konieczność nadania mu rangi przedmiotu egzaminacyjnego. Na wniosek pracodawców zwiększono wymiar praktyk zawodowych oraz staży zawodowych. Należy uznać iż wykorzystywanie opinii interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych podkreśla skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia i określa jego wpływ na jakość kształcenia. Skuteczność systemu jest analizowana na różnych szczeblach procesu zarządzania jakością kształcenia. I tak : Instytutowa Komisja ds. WSZJK przygotowuje coroczny raport z działań pro jakościowych a także analizy poszczególnych obszarów oceny jakości kształcenia. Raport ten Rada IGiSR przekazuje Dziekanowi Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego jest on także udostępniany pracownikom IGiSR. Dyrektor IGiSR po zapoznaniu się z raportem realizuje program

naprawczy i odpowiada za jego wykonanie. Badanie skuteczności działań naprawczych odbywa się poprzez monitoring WSZJK w IGiSR i jest oceniany w raporcie IK ds. WSZJK w następnym roku akademickim.

WSZJK podlega stałemu procesowi doskonalenia a w ostatnich latach uległ znacznej przebudowie co usprawniło zarządzanie jakością kształcenia. Wdrożono procedury zapewniające skuteczność w osiąganiu i weryfikacji efektów kształcenia w tym dotyczące weryfikacji efektów kształcenia uzyskiwanych na praktykach i stażach zawodowych.. Rozbudowane zostały narzędzia i procedury umożliwiające ocenę przez studentów poszczególnych elementów procesów kształcenia. Oceniając skuteczność systemu wskazano też iż dostrzega się nadmiernie rozbudowane czynności administracyjnych.

Analiza wyników hospitacji zajęć skłoniła do wprowadzania zajęć praktycznych, metod aktywizujących studentów, metod egzekwowania pracy własnej studentów poprzez dyscyplinowanie prowadzących zajęcia. Podjęto analizę poprawności przypisania punktów ECTS do modułów kształcenia – analiza nie wskazywała na konieczność zmian ECTS. Na podstawie wyników badań opinii kadry i studentów podjęto działania doskonalące w zakresie procesu dyplomowania poprzez opracowanie zagadnień stanowiących podstawę egzaminu dyplomowego. Zespół oceniający dostrzega jednak istotny problem w procesie dyplomowania - znaczący udział studentów broniących pracę poza terminem regulaminowym.

Instytutowa Komisja zaproponowała, z uwagi na badanie losów zawodowych absolwentów do powołania Zespołu Ekspertów przy IGiSR wśród pracodawców celem weryfikacji treści i efektów kształcenia dla prowadzonych przez Instytut kierunków.

Wprowadzono przedmiotową ocenę weryfikacji efektów kształcenia która zobowiązani są przedstawić Prowadzący przedmiot. Wprowadzono nową specjalność turystyka zdrowotna jako efekt współpracy z pracodawcami, Ponadto po konsultacjach z pracodawcami wprowadzono dwa moduły zajęć do wyboru kreujących umiejętności miękkie oczekiwane na rynku pracy: przedsiębiorczość i komunikacja interpersonalna .

Natomiast zespół oceniający pragnie zwrócić uwagę na konieczność głębszej weryfikacji sposobów weryfikacji wszystkich zapowiadanych w sylabusach efektów kształcenia. Przegląd ,podczas wizytacji dokumentacji gromadzącej uzyskiwane efekty kształcenia pokazuje że gromadzone są prace egzaminacyjne, kolokwia ale brak jest informacji o ocenie efektów weryfikowanych np. na podstawie aktywności studentów na zajęciach .W tym zakresie należy zadbać o wyższą skuteczność systemu.

Współpraca w ramach praktyk studenckich, projektu „Słuchamy pracodawców...”, indywidualnych działań nauczycieli akademickich wskazały na konieczność zmiany profilu kształcenia na ocenianym kierunku na praktyczny. Wprowadzane systematycznie działania doskonalące w procesie kształcenia a także rozwój wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia pozwala stwierdzić iż Wydział systematycznie dokonuje oceny skuteczności systemu i jego wpływu na podnoszenie jakości kształcenia.

3. Uzasadnienie

Wydział Matematyczno-Przyrodniczy zapewnia kadrze akademickiej i studentom, jako interesariuszom wewnętrznym udział w procesie określania efektów kształcenia, także współpraca z otoczeniem społeczno- gospodarczym zapewnia udział w powyższym procesie interesariuszom zewnętrznym. Samorząd studencki opiniuje efekty kształcenia i program studiów. Zarówno na poziomie Uczelni, jak i Wydziału, a także Instytutu przedstawiciele społeczności studenckiej zostali włączeni do prac gremiów działających na rzecz zapewnienia jakości kształcenia, co zapewnia im wpływ na decyzje w zakresie jakości kształcenia. W ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia monitoruje się stopień osiągania zakładanych efektów kształcenia. Monitorowanie prowadzone jest na wszystkich rodzajach zajęć i na każdym etapie kształcenia, w tym w procesie dyplomowania. Systematycznie podejmowane są działania umożliwiające ocenę przyjętych form realizacji i metod weryfikacji osiąganych przez studentów efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia i wszystkich rodzajach zajęć. W celu zapobiegania plagiatom wdrożono kompleksową weryfikację prac dyplomowych w systemie antyplagiatowym. Z otrzymanych w toku wizytacji informacji wynika, iż na wizytowanym kierunku studiów nie potwierdzano efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów, opracowaną procedurę objęto nadzorem WSZJK. Opinie

absolwentów w zakresie oceny efektów kształcenia pod kątem ich przydatności na rynku są badane w ramach monitoringu losów zawodowych absolwentów Uczelni. W najbliższych latach pierwszym etapem badaniem zostaną objęci także zeszłorocznicy absolwenci wizytowanego kierunku studiów. WSZJK obejmuje prowadzoną politykę kadrową dotyczącą nauczycieli akademickich oraz kadry wspierającej proces kształcenia. Ocena jakości kadry realizującej proces kształcenia dokonywana przez studentów, jako narzędzie wewnętrznego systemu zapewniania jakości prowadzona jest w sposób kompleksowy, a jej wyniki umożliwiają doskonalenie procesu dydaktycznego. W ramach WSZJK prowadzona jest ocena zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej, zasobów bibliotecznych oraz środków wsparcia studentów. WSZJK zawiera przegląd zasad gromadzenia, analizowania i dokumentowania działań dotyczących zapewniania jakości kształcenia, a także dostępności i aktualności informacji o programach studiów, zakładanych efektach kształcenia, organizacji i procedurach toku studiów. Wprowadzane systematycznie działania doskonalące w procesie kształcenia a także rozwój wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia pozwala stwierdzić iż Wydział systematycznie dokonuje oceny skuteczności systemu i jego wpływu na podnoszenie jakości kształcenia.

4. Zalecenia

- w zakresie prowadzonej współpracy w otoczeniu społeczno-gospodarczym wskazane jest podejście systemowe wspomagające proces uprządkowania wizytowanego kierunku;
 - w dokumencie regulującym zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów wskazane jest określenie trybu odwoławczego;
 - w ocenie Zespołu PKA zaleca się rozważenie możliwości kompleksowego stosowania procedury hospitacji zajęć dydaktycznych.
- Należy pogłębić ocenę weryfikacji efektów kształcenia obejmując nią wszystkie sposoby weryfikacji wskazane w sylabusach
- Intensyfikację działań mających na celu informowanie studentów odnośnie wyników prowadzonych ankiet oraz ocen nauczycieli akademickich
- Zaleca się podjęcie systemowych działań dyscyplinujących studentów w zakresie terminu składania pracy dyplomowej.

Odniesienie się do analizy SWOT przedstawionej przez jednostkę w raporcie samooceny, w kontekście wyników oceny przeprowadzonej przez zespół oceniający PKA

Uczelnia w raporcie samooceny wskazała na następujące silne strony procesu kształcenia: 1. dynamiczny rozwój własnej kadry naukowo-dydaktycznej, 2. budowanie relacji interpersonalnych pomiędzy studentami a nauczycielami akademickimi ze względu na indywidualizację pracy ze studentami, 3. odpowiednia baza dydaktyczna i dobre warunki socjalno-bytowe dla studentów, 4. współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym, 5. dobrze funkcjonujący wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia

Zespół, uznając te wskazania podkreśla jednak, iż rozwój kadry nie przybiera jeszcze rozmiarów, które by czyniły z tego silną stronę Wydziału w odniesieniu do kierunku turystyka i rekreacja.

Jako słabe strony uczelnia wskazała

1. niedofinansowanie działalności badawczo rozwojowej, 2. niski wskaźnik komercjalizacji badań naukowych, 3. skromna oferta dydaktyczna w zakresie edukacji ustawicznej, 4. nadmierne obciążenie pracą administracyjną i organizacyjną pracowników naukowo-dydaktycznych, 5. niedostosowanie budynku dla osób niepełnosprawnych.

Zespół uznaje te wskazania za słuszne.

Jako Szanse uczelnia dość optymistycznie upatruje w możliwości uzyskania statusu uniwersytetu, jak również wymienia kolejne: 1. zmniejszająca się atrakcyjność oferty uczelni niepublicznych z powodów ekonomicznych, 2. możliwość rozszerzenia oferty kształcenia ustawicznego, 3. zapotrzebowanie na kadry turystyczne wynikające ze specyfiki lokalnego i regionalnego rynku pracy, 4. rozwój infrastruktury turystycznej, co w opinii zespołu powinno zostać przez uczelnie wykorzystane

w działaniach rozwojowych.

Jako Zagrożenia uczelnia słusznie wskazała niż demograficzny i małą liczbę studentów, 2. spadek zainteresowania kształceniem w ramach studiów niestacjonarnych, 3. obniżająca się wielkość dotacji podmiotowej, 4. bliskość dużych ośrodków akademickich. Natomiast ponoszenie opłat za zajęcia terenowe objęte programem studiów nie powinno obciążać studentów.

Dobre praktyki - brak